



**POLITIET**  
KRIPOS

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep.  
0031 OSLO

NCIS Norway

*Pr post og e-post*

Deres referanse:

Vår referanse:  
201500141

Dato  
23. januar 2015

## HØRING – ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 13. januar 2015, og tilhørende e-post fra Politidirektoratet av 14. januar 2015.

Kripos er enige i at gjeldende regelverk ikke er tilstrekkelig tilpasset dagens situasjon og at det bør fastsettes en klar hjemmel for å kunne forlenge den ekstraordinære bevæpning som for tiden foreligger. Vi har forståelse for at det foreliggende forslag er utarbeidet under tidspress, og kun er ment som en midlertid ordning i påvente av utarbeidelsen av ny våpeninstruks, men vi har likevel noen innvendinger til forslaget.

For Kripos kan det synes som om man ved utarbeidelsen har hatt et for snevert blick på kun å utarbeide en hjemmel for å forlenge den ordningen som nå er etablert. Etter vår oppfatning må det tas høyde for at situasjonen endrer seg og/eller at det oppstår andre saker av lignende karakter. Det kan heller ikke utelukkes at arbeidet med ny instruks trekker lengre ut i tid enn det man nå antar.

I høringsbrevet anfører departementet at man vil fastsette en klar hjemmel for at departementet kan samtykke i bevæpning når dette er «...naudsynt for å ivareta politiets eigentryggleik og rask innsatsevne.» Innsatsevne er imidlertid ikke nevnt i selve regelteksten slik at den foreslåtte instruks må leses dit hen at det kun er for ivareta politiets sikkerhet slik bevæpning kan tillates.

Kripos synes det er underlig at man oppstiller et materielt krav om at bevæpning kun kan skje der det anses nødvendig for å ivareta politiets egen sikkerhet. I den nå foreliggende situasjon er politiet antatt å være utsatt for en forhøyet trussel. Det kan imidlertid raskt oppstå tilsvarende situasjoner hvor for eksempel bestemte trosretninger eller andre grupper i samfunnet er truet uten at det foreligger en økt trussel mot politiet. For oss fremstår det som paradoksalt hvis man innfører en regulering som gir politiet en større mulighet for å beskytte seg selv med våpen, enn den mulighet man vi ha for å beskytte andre på tilsvarende vis. Politiet er som kjent ikke til for seg selv, men for å beskytte samfunnet.

### Kripos/

Post: Pb. 8163 Dep., 0034 Oslo  
Besøk: Brynsalléen 6, 0667 Oslo  
[www.politi.no/kripos](http://www.politi.no/kripos)

Telefon: (+47) 23 20 80 00  
Telefaks: (+47) 23 20 88 80  
E-post: [kripos@politiet.no](mailto:kripos@politiet.no)

Org. nr: 974 760 827

Kripos mener at det både av prinsipielle og praktiske grunner må være adgang til innføre bevæpning for å ivareta sikkerheten til alle grupper av samfunnet når dette etter en konkret vurdering anses nødvendig. Vi mener derfor at forslaget bør endres. Det kan gjøres ved å tilføye «...eller rask innsatsevne». En enda bedre løsning vil etter vårt syn være å fjerne vilkåret om at det skal anses som nødvendig for å ivareta egen sikkerhet. Det kan være mange og ulike situasjoner som tilsier bevæpning og det burde være tilstrekkelig å si at bevæpning kan skje når det etter en konkret vurdering anses nødvendig. Sett hen til at det vil kreve departementets samtykke mener Kripos at en slik relativt generell regel er forsvarlig. Vi ser imidlertid professor Myhrers anførsel om at en slik regel i forhold til legalitetsprinsippet kan bli for generell til kun å være fastlagt i instruks. Departementet bør vurdere dette og om spørsmålet bør reguleres i lov.

Det er i forslaget tatt inn en setning om at politiets beslutning om bevæpning skal gis ut fra lokale risiko- og sårbarhetsanalyser vurdert opp mot politiets oppgaveløsning. Vi kjenner ikke bakgrunnen for dette forslaget og har vanskelig for å forstå det. Slik vi oppfatter den någjeldende situasjon, har lokale risiko- og sårbarhetsanalyser neppe hatt noen relevans for at politiet, med departementets samtykke, har funnet det nødvendig å innføre en nasjonal og generell bevæpning. At det i en del tilfeller kan være hensiktsmessig å tilpasse en nasjonal generell ordning til lokale forhold, er en annen sak som ikke behøver å instruksfestes.

Kripos stiller også spørsmål ved om det er fornuftig å begrense hjemmelen til å samtykke i bevæpning til kun å gjelde enhåndsskytevåpen. Det kan lett tenkes tilfeller der trusselbildet over tid er slik at det også reises behov for tohåndsskytevåpen. I utgangspunktet er valget mellom type skytevåpen en faglig vurdering som best foretas konkret. Det kan lett tenkes situasjoner hvor det over tid foreligger en trusselvurdering som tilsier bæring av tohåndsvåpen f. eks. på flyplasser, grenseovergangssteder mv. Vi kan derfor ikke forstå hvorfor departementets samtykkekompetanse skal begrenses til en type våpen, men mener den bør gjelde politiets våpen generelt. Denne løsningen harmonerer etter vårt skjønn også best med våpeninstruksen § 10 siste ledd, første punktum; «Den som gir bevæpningsordre, avgjør hvilke skytevåpen som skal utleveres.»

Departementet foreslår et nytt fjerde ledd som lyder:

*«Politidirektoratet kan etter samtykke fra Justisdepartementet beslutte at polititjenestemenn skal bære enhåndsskytevåpen i daglig tjeneste for en periode på inntil tre måneder, når det ut fra tilgjengelig informasjon anses nødvendig for å ivareta egen sikkerhet. Justisdepartementet kan samtykke til å forlenge bevæpningsadgangen med inntil åtte uker av gangen på de vilkår som er fastsatt i første punktum. Politiets beslutning om bevæpning skal gis ut fra lokale risiko- og sårbarhetsanalyser vurdert opp mot politiets oppgaveløsning.»*

Kripos vil foreslå at forslaget justeres til å omfatte alle typer våpen som brukes av politiet, til ikke å begrenses til å ivareta politiets egensikkerhet og fjerne henvisningen til lokale risiko- og sårbarhetsanalyser og politiets oppgaveløsning.

Vi foreslår således at bestemmelsen lyder:

*«Politidirektoratet kan etter samtykke fra Justisdepartementet beslutte at polititjenestemenn skal bære skytevåpen i daglig tjeneste for en periode på inntil tre måneder, når det ut fra tilgjengelig informasjon anses nødvendig. Justisdepartementet kan samtykke til å forlenge bevæpningsadgangen med inntil åtte uker av gangen.»*

Med hilsen



Ketil Haukaas

Kopi:

Det nasjonale statsadvokatembetet



# POLITIET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

*Deres referanse*

*Vår referanse*  
2014/00157-16 008

*Dato*  
20.01.2015

## HØRING om endring av våpeninstruks for politiet

Vi viser til Politidirektoratets e-post med vedlegg av 14.01.2015 vedrørende ovennevnte.

På tross av kort høringsfrist, er vi tilfreds med at vi blir hørt i et endringsforslag som utfordrer polisiære grunnprinsipper i politilovens § 6.

I det følgende vil vi knytte en kort kommentar til forslag til endring av våpeninstruks for politiet, som innebærer at Politidirektoratet, etter samtykke fra Justis- og beredskapsdepartementet, kan bestemme at politiet sitt innsatspersonell for en tidsavgrensa periode skal bære enhåndsskytevåpen (pistol) i daglig tjeneste.

Justis- og beredskapsdepartementet har samtykket i at Politidirektøren har gitt bevæpningsordre for uniformert innsatspersonell, etter gjeldende våpeninstruks § 10, 1. ledd bokstav d. Grunnlaget bygger på Politiets Sikkerhetstjenestes sin 12 måneders uspesifikke terrortrussel mot bl.a. politiet. Det er derfor rimelig å anta at forslaget om endring av våpeninstruks for politiet, tar sikte på å bevæpne norsk politi over lengre tid i tidsavgrensede perioder av gangen. En situasjon som departementet presiserer ikke skal endre prinsippet om et ubevæpnet politi.

Imidlertid er vi av den oppfatning at det er lite som i dagens verdensbilde tyder på at terrortrusselen mot Norge vil bli vurdert til å bli mindre skjerpet, med den konsekvens at politiet fortsatt må vise økt årvåkenhet, og derfor bevæpnes for å beskytte seg selv og styrke politiets responsevne. Et grunnlag som har hjemlet at uniformert politi per i dag er bevæpnet med enhåndsskytevåpen.

I praksis vil derfor instruksendringen, selv med tidsavgrensing, gi hjemmel til å bevæpne politiet over lang tid, og derfor ligge tett opp til en situasjon som kan oppfattes som generell bevæpning av politiets innsatspersonell. En situasjon som utfordrer polisiære grunnprinsipper i politilovens § 6 om et ubevæpnet politi.

## Utrykningspolitiet

*Utrykningspolitiet, besøk: Fredriksvern verft, Helgeroav,  
STAVERN*  
Post: Postboks 100, N-3291 STAVERN  
Tlf: 33 13 44 00 Faks: 33 13 44 35  
E-post: post.up@politiet.no

Org. nr.: 974 760 894  
Bankgiro: 7694.05.08351



Vi er derfor enig i konklusjonen professor Myhrer har foretatt i sin utredning, om at forslaget om endring av våpeninstruks for politiet krever en mer prinsipiell politisk debatt, og bør forelegges Stortinget som lovsak og forankres i politiloven.

Med hilsen

Runar Karlsen  
Sjef for Utrykningspolitiet

Saksbehandler:  
Politiinspektør Roar S. Larsen  
Tlf: 33 13 44 02/951 97 961



# POLITIET

SJEFEN FOR POLITIETS  
UTLENDINGSENHET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

*Deres referanse*

*Vår referanse*  
2014/00716-4 002

*Dato*  
25.01.2015

## Høring – endring av våpeninstruks for politiet

Med henvisning til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 13. januar 2015. Politiets utlendingsenhet (PU) deler beskrivelsen om at gjeldende regelverk ikke er tilpasset dagens situasjon. Et klart rettslig grunnlag for å kunne forlenge den ekstraordinære bevæpning som for tiden foreligger vil derfor være fornuftig.

### Kort om vår oppgaveløsning

Basert på det den nåværende trusselen mot politipersonell, er det besluttet bevæpning av uniformert innsatspersonell. Personell fra PU er daglig på utlendingskontroll, pågrepelse og rettsmøter/andre transportbehov, og slik tjeneste gjennomføres også i det offentlige rom. Vår tjeneste medfører at vårt personell er like eksponert og synlig som politi som en uniformert innsatsenhet.

Den vedlagte utredningen fremhever enkelte sentrale utfordringer knyttet til et trusselbilde hvor politiets tjenestemenn må bære skytevåpen i sin daglige tjeneste. Sikkerhetsmessige gevinster ved lettere tilgang på våpen må samtidig veies mot sikkerhetsmessige utfordringer. Det betyr at kompetanse, instruksverk, verneutstyr og sannsynlighet for feilhandlinger er viktige elementer i den drøftelsen de foreslåtte endringene inviterer til. Tankene som forslaget inviterer til er derfor gode og nødvendige deler av den verserende bevæpningsutviklingen vi nå opplever.

I endringsforslaget ligger det en begrensning til enhåndsskytevåpen, mens det i siste ledd i dagens bestemmelse står at den som gir bevæpningsordre også avgjør hvilke skytevåpen som skal utleveres. I tidligere kommentarer til instruksen leser man også; ”hvilken våpenutrustning politimann skal utstyres med, må bero på en polititaktisk vurdering i det enkelte tilfelle”. Dersom prinsipp om polititaktisk vurdering mht valg av skytevåpen ikke skal være gjeldende for ny del av bestemmelsen bør oppbyggingen av paragrafen vurderes.

Dagens trusselbilde medfører et behov for forlengelser, og den situasjonen kan medføre at politiet bærer våpen i daglig tjeneste over lang tid. Da bør det vurderes en tilføyning som

### Politiets utlendingsenhet

Post: Postboks 8102 Dep, 0032 Oslo  
Besøk: Økernveien 11-13  
Tlf: 22 34 24 00 Faks: 22 34 24 80  
E-post: [politiets.utlendingsenhet@politiet.no](mailto:politiets.utlendingsenhet@politiet.no)

Org. nr.: 986 210 504 mva  
Bankgiro: 7694.05.10836

beskriver formkrav til forlengelser, evt. ansvar for å skrive ned nivået før tidsperioden er ute, gitt endring i sikkerhetssituasjonen. Det ville også vært fornuftig om det ble tydeligere hva som ligger i kravet til lokale risiko- og sårbarhetsanalyser. Omfattes den nasjonale trusselsituasjonen som ligger til grunn for dagens tidsbegrensede bevæpning av innsatspersonell av denne formuleringen? Er det lagt opp til at det alltid skal foreligge lokale analyser i tillegg til en overordnet ROS analyse på nasjonalt eventuelt internasjonalt nivå?

### **Særlig om § 10**

Ved endringsforslaget presenteres Politidirektoratet (POD) som ny part i kapittelet som omhandler bevæpning. Samtidig er Justis- og beredskapsdepartementets ikke gitt adgang til å beordre bevæpning, slik de ellers kan etter bokstav d i § 10. For vår del er det vanskelig å se at det er hensiktsmessig. Vi kan heller ikke se at denne nyansen er kommentert særskilt, eller om det er vurdert om tilsvarende endring også bør gjøres i § 10 d.

### **Særlig om § 6**

Vi leser tilføyelsen i § 6 som en "lettelse" med tanke på bruk av verneutstyr som følge av endringsforslaget. Det bør ikke være tvil om hvilket tjenestetilpasset verneutstyr den enkelte skal ha tilgjengelig og benytte, med mindre særlige forhold gjør at man avviker.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne  
Sjef PU

Jan Olav Frantsovold  
Politiinspektør



# POLITIHØGSKOLEN

## Politidirektoratet

Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

## NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:

Vår referanse:  
2015/00055-3 99

Sted, Dato  
Oslo, 22.01.2015

### INNSPILL FRA PHS - HØRING - ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Vi viser til høringsbrev med vedlegg fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 13. januar d.å. om endring i våpeninstruksen for politiet. Politidirektoratet har bedt om at Politihøgskolens innspill sendes via dem med frist 23. januar. Nedenfor følger høringsuttalelsen fra Politihøgskolen.

Forslaget om endring i våpeninstruksens § 10 innebærer at Politidirektoratet, etter samtykke fra Justis- og beredskapsdepartementet, kan bestemme at politiet sitt innsatspersonell for en tidsavgrenset periode skal bære enhåndsvåpen (pistol) i daglig tjeneste. Forslaget skal gjelde frem til ny våpeninstruks for politiet trer i kraft og senest inntil utgangen av 2015. Bakgrunnen for forslaget er et behov for å beskytte bl.a. polititjenestepersoner basert på Etterretningstjenesten og PSTs trusselvurdering fra oktober 2014. Risikoen mot polititjenestepersoner ble vurdert som så høy, at uniformert innsatspersonell i kategori 1, 3 og 4 har vært bevæpnet med pistol siden november 2014.

Politihøgskolen vil i forbindelse med sitt høringssvar, vise til høringssak fra Justis- og beredskapsdepartementet i august i 2014, om forslag til ny våpeninstruks. Politihøgskolen avga høringssvar til departementet 17. november 2014. Brevet er vedlagt. Som det fremgår av det vedlagte høringssvaret, er Politihøgskolen av den oppfatning at det ikke er tilstrekkelig utredet og dokumentet at det foreligger et behov for å innføre generell bevæpning. Denne høringsrunden dreier seg imidlertid om å endre våpeninstruksen § 10 fjerde ledd, slik at det er mulig å innføre midlertidig generell bevæpning med enhåndsvåpen for inntil tre måneder. Det foreslås også at tiltaket kan forlenges med inntil åtte uker, gitt visse vilkår. Det oppgis i departementets høringsbrev at hensikten med en slik jevnlig prøving, er å sikre en fortløpende vurdering av behovet for bevæpning.

Vedlagt høringsforslaget er Professor Tor-Geir Myrhers utredning «Bevæpning av politiet «under særlige forhold» - hjemmelsbehov og hjemmelsgrunnlag», som under punkt 2.4.2 fremhever politilovens § 6 2. ledd ifm. at «...det kan neppe være tvil om at en beslutning om bevæpning er et middel til å løse politiets oppdrag. Dette innebærer at grunnleggende prinsipper for politiets tjeneste vil gjelde. En konsekvens av det er at beslutningen om bevæpning [slik anmodet fra POD], må være nødvendig, og at andre og mildere midler må antas utilstrekkelige eller uhenksomme. I tillegg må beslutningen om langvarig bevæpning av det operative personellet fremstå som forholdsmessig, dvs. at

---

#### POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo  
Slemdalsveien 5  
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01  
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335  
[www.phs.no](http://www.phs.no) / [postmottak@phs.no](mailto:postmottak@phs.no)

#### Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø  
Universitetsalleen 1  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 75 58 80 30

#### Utdanningscenter

Kongsvinger  
Pb. 100, 2201 Kongsvinger  
Motjernsvegen  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 62 82 59 50

#### Justissektorens kurs- og øvingssenter Avdeling Stavern

Pb. 204, 3291 Stavern  
Fredriksvern Verft  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 33 20 61 00

trusselsituasjonen må være så alvorlig at negative konsekvenser knyttet til bevæpningen, jf. pkt. 2.2.2 [nevnte rapport], at den bærer beslutningen». Politihøgskolen slutter opp om dette. Vi vil understreke at vi oppfatter forslaget om endring i våpeninstruksen som et unntak fra hovedregelen, og at det må presiseres at bevæpningsordrer av denne art, er nettopp det.

Politihøgskolen ønsker også å minne om St. Meld. 43 (2004-2005) Politiets rolle og oppgaver omtalt i vårt høringsbrev av 17. november 2014, samt Justiskomiteens behandling av denne, Innst. S. nr. 145 (2004-2005) hvor det om politiets bevæpningsadgang fremheves at «det er viktig å følge utviklingen nøye, og om nødvendig finne effektive tiltak innenfor gjeldende rammer for politiets bruk av våpen». Den foreslåtte endring er en utvidelse av gjeldende rammer, og da mener Politihøgskolen at er det særskilt påkrevet at samfunnsutviklingen følges nøye, både kriminalitetsbildet generelt, og terrortrusselvurderingene spesielt, siden det er sistnevnte som ligger til grunn for høringsforslaget.

I forlengelsen av ovennevnte er Politihøgskolen av den oppfatning at vurderinger om en beslutning om en midlertidig bevæpning av politiets operative mannskaper, og en eventuell forlengelse, etter ny § 10 i våpeninstruksen, må bygge på *solide og oppdaterte analyser* gjennomført *tett opp mot* vurderings-/beslutningstidspunktet. Dette er viktig for å sikre et relevant beslutningsgrunnlag som kan legges til grunn for en (fortløpende) vurdering av et eventuelt behov for generell bevæpning i en lengre, men tidsavgrenset periode. Dette er særskilt viktig for å opprettholde tilliten til politiet, ettersom PSTs trusselvurderinger ikke gjøres kjent for publikum, utover konklusjonen.

Som en følge av den foreslåtte endringen i § 10, foreslås en tilhørende endring i våpeninstruksen § 6 om verneutstyr. I St. Meld. 43 (2004-2005) er det anført at «Ingen, verken potensielle lovbrytere, politiet selv, eller enda viktigere, uskyldig tredjepart, skal i unødig grad bli skadelidende under en politioperasjon. Derfor er ett av prinsippene til det ubevæpnede politiet, at tjenestemenn som settes til bevæpnet oppdrag, skal være kompetent og ha nødvendig verneutstyr for oppgaven». Politihøgskolen synes det fremstår som en god løsning at det blir utferdiget særlige bestemmelser for bruk av verneutstyr jf. forslag til ny § 6. Det vises i denne forbindelse til vårt innspill i tidligere høringsbrev av 17. november 2014, hvor det under punkt 3 presiseres at det vil være lite hensiktsmessig å benytte skuddbeskyttende hjelm og «tung» vernevest for personell i den daglige tjenesten. «Lett» vernevest bør alltid brukes, se vedlegg.

Det fremgår av høringsbrevet fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 13. januar 2015, at departementet antar at den foreslåtte endringen i våpeninstruksen kan fastsettes som et departementsvedtak, men oppgir samtidig at dersom situasjonen med midlertidig bevæpning endrer seg, ses det som naturlig å informere Stortinget på passende måte. Politihøgskolen vil i den forbindelse minne om vår anbefaling i tidligere nevnte høringssvar, som også sammenfaller med en av konklusjonene i Myhrers utredningsrapport. Spørsmålet om generell

bevæpning av norsk politi bør utredes grundig. Dersom utredninger tilsier et behov for endring, bør et nytt forslag vedlagt dokumentasjon på dette, sendes på ny høringsbehandling før et forslag forelegges for Stortinget og forankres i politiloven.

Med hilsen

**Nina Skarpenes**

*Rektor*

*Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.*

Saksbehandlere:

Einar Aabrekk Telefon: 33 20 60 01

Steinar Vee Henriksen Telefon: 23 19 97 74

Jorunn Lindholt Telefon: 23 19 95 54

Vedlegg: 1





# POLITIHØGSKOLEN

## Justis- og beredskapsdepartementet Politiavdelingen

Postboks 8005 Dep  
0030 OSLO  
[postmottak@jd.dep.no](mailto:postmottak@jd.dep.no)

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:  
12/2969

Vår referanse:  
201400944

Sted, Dato  
Oslo, 17.11.2014

## HØRINGSSVAR - VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 18. august d.å. med forslag til ny våpeninstruks og høringsnotatet «ny våpeninstruks for politiet – Innstilling fra Arbeidsgruppe til vurdering av behovet for å endre eller supplere gjeldende våpeninstruks» datert 13. september 2013», vedlagt. Politihøgskolen vil med dette gi sitt hørings svar. Høringsuttalelsen følger kapitlene i innstillingen fra arbeidsgruppen. De kapitler vi ikke har noen merknader til, er utelatt. Justis- og beredskapsdepartementet har i sitt høringsbrev fremhevet noen punkter som høringsinstansene er bedt om å kommentere særskilt. Disse vil behandles under de kapitler hvor det temaet behandles i arbeidsgruppens innstilling, med unntak av forslaget om å gi Politidirektoratet myndighet til å fastsette en generell bevæpning i det enkelte distrikt eller særorgan. Politihøgskolens vurdering av dette følger nedenfor.

### 1. Forslaget om endring i væpningspraksis

Regjeringserklæringen forslår bl.a. «å åpne for generell bevæpning i de politidistrikter der politiet selv mener det er den beste løsningen». Dette foreslås gjennomført ved å innføre regler som gir Politidirektoratet myndighet til å fastsette generell væpning i det enkelte politidistrikt eller særorgan.

Et forslag om å åpne for generell bevæpning for norsk politi er prinsipielt viktig og kan ha store konsekvenser både for politiet og publikum. Politihøgskolen kan ikke se at dette forslaget på nåværende tidspunkt er tilstrekkelig utredet. Dette gjelder både med hensyn til å utrede og dokumentere et behov for å innføre en slik endring i væpningspraksis, samt utredning og drøfting av mulige konsekvenser av en slik endring.

Vi vil i den forbindelse vise til Meld. St. 42 (2004-2005) Politiets rolle og oppgaver punkt 6.7.2 som begrunner ordningen med et ubevæpnet politi, og som også omtaler hva som må legges til grunn for vurdering av en eventuell endring. Av Punkt 6.7.2 fremgår det at; «En ubevæpnet politi- og lensmannsetat underbygger etatens sivile preg. Selv om enkelte trekk ved samfunns- og kriminalitetsutviklingen er bekymringsfull, er det (daværende) regjeringens syn at utviklingstrekkene generelt ikke er tilstrekkelige til å begrunne alminnelig bevæpning av norsk politi i overskuelig fremtid. Det er imidlertid viktig å følge utviklingen nøye, og om nødvendig finne effektive tiltak innen gjeldende rammer for politiets bruk av våpen».

Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev begrunner forslaget om generell bevæpning

---

#### POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo  
Slemdalsveien 5  
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01  
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335  
[www.phs.no](http://www.phs.no) /postmottak@phs.no

#### Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø  
Universitetsalleen 1  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 75 58 80 30

#### Utdannings senter

**Kongsvinger**  
Pb. 100, 2201 Kongsvinger  
Motjernsvegen  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 62 82 59 50

#### Justissektorens kurs- og

**øvingssenter Avdeling Stavern**  
Pb. 204, 3291 Stavern  
Fredriksvern Verft  
Tlf: 23 19 99 00  
Faks: 33 20 61 00

med kriminalitetsutviklingen. Politihøgskolen er av den oppfatning at de utviklingstrekk i samfunnet som er omtalt i høringsbrevet, er ivaretatt og kompensert for gjennom de forslag som allerede er forslått i forslag til ny instruks (bl.a. bevæpnings-kompetanse til operasjonsleder, framskutt lagring, ammunisjon i beltet). Dersom alle foreslåtte endringer, med unntak av forslaget om generell bevæpning, følges opp, vil alle patruljer (med unntak av fotpatruljer og rytterpolitiet) ha umiddelbar tilgang til skytevåpen.

Politihøgskolen er enig i at både kriminalitetsutviklingen og politiet har gjennomgått store og omfattende endringer siden gjeldende våpeninstruks for politiet ble fastsatt og vedtatt for 25 år siden. Mange av reglene i nåværende våpeninstruks er følgelig ikke tilpasset dagens forhold, og en revisjon av instruksene er påkrevet, men ikke i den grad som nå foreslås. Forslaget om generell bevæpning bør vurderes særskilt etter en grundig utredning med en påfølgende ny høringsbehandling før et forslag forelegges for Stortinget.

I tillegg til å påpeke det vi oppfatter som et mangelfullt beslutningsgrunnlag for innføring av generell bevæpning, vil Politihøgskolen også fremheve noen betenkeligheter vi har identifisert i forbindelse med en eventuell gjennomføring av det nye forslaget.

Lokal generell bevæpning, slik det foreslås her, hvor politiet selv vurderer om dette er den beste løsningen for sitt distrikt, bryter med tanken om et enhetlig politi. Et enhetlig politi innebærer at publikum får den samme polititjenesten uavhengig av hvor de bor. Dette forutsetter blant annet at politiet har lik utdanning og er likt utstyrt over hele landet. Erfaring har vist at ulik praksis mellom distriktene er uheldig. Et eksempel er ulik praktisering av framskutt lagring. Politiet fant det nødvendig å rydde opp i dette for å samordne praksis mellom politidistriktene. Ulik praktisering av spørsmålet om generell bevæpning, er ikke drøftet i høringsbrevet. Sett i lys av tidligere erfaringer, bør denne problemstillingen belyses.

Lokal generell bevæpning er heller ikke problematisert i forbindelse med at man også åpner for å bevæpne særorgan. Situasjoner der bevæpnede særorgan befinner seg i et politidistrikt som ikke har generell bevæpning, er heller ikke drøftet og bør utredes.

Problemstillingene ovenfor forsterkes ytterligere ved at politiet står overfor en reform der antall politidistrikter trolig vil reduseres. Større politidistrikter kan medføre at trusselvurderingen kan variere betydelig mellom distriktene og innad i samme distrikt. Dersom det åpnes for å beslutte lokal generell bevæpning i deler av distriktene, med de påfølgende krav som det da stilles til de tjenestegrupper som skal bevæpnes, vil det legge betydelige begrensninger i mulighetene til å disponere mannskapene innad i distriktene.

Vi etterspør videre en nærmere redegjørelse for hva som ligger i Politidirektoratets beslutningsmyndighet når det skal fastsette generell væpning i det enkelte politidistrikt eller særorgan, og hvordan dette skal operasjonaliseres. Høringsnotatet anfører at det må foreligge *objektive holdepunkt* uten at det er gått nærmere inn på hva som er tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for dette. Videre vil vurderinger i de enkelte distrikt ofte være basert på distriktspesifikke vurderinger/materiale. Siden det er Politidirektoratet som skal treffe den endelige beslutningen, kan dette medføre at Politidirektoratet kan overprøve et distrikts egen vurdering. Politidirektoratet kan beslutte at det ikke skal praktiseres generell bevæpning i et distrikt som har vurdert dette som nødvendig, eller Politidirektoratet kan beslutte å innføre generell bevæpning i et distrikt som ikke har bedt om det og/eller ikke deler denne vurderingen. Vil politidistrikter i slike tilfeller kunne påklage Politidirektoratets avgjørelse til Justis- og beredskapsdepartementet? Dette bør også utredes nærmere før man stilling til

spørsmålet om innføring av generell bevæpning.

Avslutningsvis under dette punktet, vil Politihøgskolen bemerke at med unntak av forslaget om generell bevæpning, fremstår forslaget til ny instruks som en fleksibel våpeninstruks tilpasset dagens kriminalitetsbilde. Politihøgskolen har merknader og innspill til noen av kapitlene i arbeidsgruppens innstilling, samt at vi ønsker å gi tilbakemelding på de øvrige punktene som departementet har fremhevet i høringsbrevet. Dette går vi nærmere inn på i det følgende.

## **2. Kommentarer til kapittel 2 Virkeområde og definisjoner**

Av høringsbrevets punkt 3.1 fremgår det at departementet har bedt om særskilt tilbakemelding på forslag om endring av våpeninstruksens virkeområde. Det foreslås at ny våpeninstruks sitt virkeområde skal omfatte skyte-, gass- og sprengvåpen. Dette er en avgrensning mot batong og pepperspray. Videre ber departementet om en vurdering av forslaget om styrking av våpeninstruksens sin rettslige forankring, jf. høringsbrevets punkt 3.2.

Med hensyn til hvilke våpentyper som skal omfattes av ny instruks, vurderer Politihøgskolen det som hensiktsmessig at ny våpeninstruks begrenses til å gjelde de våpen som de operative mannskaper ikke er utstyrt med til daglig. Dette omfatter kun de våpen de er utstyrt med etter at det er truffet ordre om bevæpning (CS-gass, skytevåpen og sprengvåpen). Politihøgskolen synes at forslaget om bruk av slagvåpen og OC-pepperspray reguleres i egen instruks fra Politidirektoratet er et godt forslag, under forutsetning av at Politidirektoratets instruks er en nasjonal enhetlig instruks uten rom for at distriktene utvikler egen/forskjellig praksis.

Når det gjelder punktet om rettslig forankring, deler Politihøgskolen arbeidsgruppens vurdering av at den reviderte instruksens departementsovergrepene virkeområde, tilsier at instruksens bør fastsettes av Regjeringen (kongelig resolusjon). Dette vil bidra til en mer overordnet og forutsigbar instruks hvis fleksibilitet ivaretas ved at Politidirektoratet foreslås gitt myndigheten til å fastsette retningslinjer over tekniske og administrative forhold.

Kapittel 2.7 ser nærmere på definisjoner av stillingskategorier og delvis også kompetanse for stillingshaverne. Siden Politihøgskolen har ansvar for politiets grunn- og videreutdanning, vil vi påpeke at vi ser det som grunnleggende for innføring av ny instruks, at alle operasjonsledere får en *særskilt opplæring*. Ny instruks foreslår at bevæpningskompetanse skal tilligge operasjonsledere og legger til grunn et felles minimumskrav til kompetansen til stillingshaveren. Det er derfor behov for en *særskilt opplæring* av operasjonsledere.

Politihøgskolen vil på bakgrunn av ovennevnte fremme forslag til nye opplæringsmoduler for operasjonsledere. Med forbehold om at dette ikke er tilstrekkelig utredet, særlig med tanke på økonomiske og administrative konsekvenser, foreslår vi at:

- Operasjonsledere skal gjennomgå en to-dagers opplæring i regi av Politihøgskolen. Opplæringen bør inneholde teori, simulatortrening og praktisk demonstrasjon av våpen.
- Instruktører i politidistriktene skal gjennomgå en to-dagers opplæring, som gjør at de sammen med operasjonsledere, kan gjennomføre opplæring av tjenestepersoner i eget distrikt. Opplæring av innsatsledere kan også vurderes her.

Videre må det spesifiseres i instruksen at operasjonsleder tar beslutningene, også på dagtid, selv om operasjonssentralen da formelt sett har en egen leder.

Vi gjør oppmerksom på en skrivefeil under arbeidsgruppens innstilling punkt 2.7.3.1 siste avsnitt, hvor det står «geværgevær» i stedet for «gassgevær».

Under punkt 2.7.3.4 behandles spørsmål om ammunisjon. Politihøgskolen slutter opp om vurderingen av «short-stop» ammunisjon kan brukes. Det anføres i innstillingen at valg av ammunisjonstype bør overlates Politidirektoratet som en politifaglig avgjørelse. Politihøgskolen mener at operativ bruk av ammunisjonstype bør tillegges den som er leder for oppdraget og som skal, unntatt i nødsfall, beordre skudd.

### **3. Kommentarer til kapittel 3 Lagring**

Når det gjelder spørsmålet om ordinær lagring av våpen og hva som bør reguleres i Våpeninstruksen, deler Politihøgskolens arbeidsgruppen vurdering av at dette bør begrenses til *hvor* våpnene skal lagres. Regler om *hvordan* og *våpenforvaltning* kan med fordel holdes utenfor våpeninstruksen og reguleres i et eget direktiv jf. punkt 3.2.1. Regler om politiets forvaltning og vedlikehold av våpenmaterieill vil ofte være detaljert og teknisk preget, hvilket kan gå på bekostning av en «effektiv» våpeninstruks som bør være kort, leservennlig og tilgjengelig.

Spørsmål knyttet til ordningen med framskutt lagring av både enhåndsvåpen og tohåndsvåpen ble behandlet i arbeidsgruppens delutredning avgitt i 2012, og har vært gjenstand for høringsbehandling. Det som er aktuelt i denne høringsrunden, er bare reglene for ordinær og midlertidig lagring.

Hovedhensynet med ordningen om framskutt lagring, er at tjenestepersoner i gitte situasjoner må ha rask tilgang til skytevåpen, for å kunne gi publikum nødvendig beskyttelse, og for å kunne beskytte seg selv. Selv om ordningen med framskutt lagring medfører en raskere tilgang til skytevåpen, vil det ikke nødvendigvis medføre at antall skyteepisoder øker. Antall bevæpninger de to siste tiår har økt med 250 pst. I samme periode har antall avfyrte skudd vært stabilt på mellom 0 og 6 tilfeller jf. arbeidsgruppens innstillingens punkt 3.3.2.1. Videre viser Oslo politidistrikts bevæpnede aksjoner mot gjengmiljøet over to år, at antall våpen blant kriminelle *ikke* har økt. Gjengmiljøet har i stedet for blitt fratatt mange våpen, og antall bevæpnede interne oppgjør har blitt redusert.

Politihøgskolen støtter arbeidsgruppens vurderinger når det gjelder lagringsmetoder, og vi er enige i vurderingen om at oppbevaring av ammunisjon under framskutt lagring må kunne medføre at tjenestemenn bærer ammunisjon i pistolmagasiner i beltet.

Under arbeidsgruppens innstilling punkt 3.2.3 behandles adgangen til *midlertidig* lagring av gassvåpen forutsatt at man fremdeles er på «lagringsstadiet». Det vil si at tjenestepersonen i kjøretøy med midlertidig framskutt lagring av gassvåpen, ikke er bevæpnet med gassvåpen. Som for den permanent framskutte lagring av skytevåpen, krever det i tillegg en bevæpningsbeslutning. Politihøgskolen er av den oppfatning at det bør gis adgang til at gassvåpen kan være *permanent* lagret i et egnet kjøretøy, hos eksempelvis innsatsleder. Det nye gassvåpenet er ikke bare konstruert for å skyte gass, det skyter også lysgranater. Det har blitt brukt ved flere leteaksjoner, både for å opplyse områder og for å hjelpe den ettersøkte med å finne hvor han er (eller hvor politiet er). Framskutt lagring av gassvåpen forutsetter imidlertid at det utarbeides egne rutiner for kontroll og vedlikehold.

I høringsbrevets punkt 4.3 omtales hovedregelen etter gjeldende våpenpraksis som sier at verneutstyr (hjelm og vernevest) skal benyttes sammen med skytevåpen. Dette kravet vil være lite hensiktsmessig for tjenestepersoner som bærer skytevåpen i den daglige tjenesten. Unntaksregelen i § 8 nr. 3 gjelder derfor for tjenestepersoner som bare bærer skytevåpen i den daglige tjenesten. Politihøgskolen påpeker at det her bør presiseres at det med vernevest menes «tung» vernevest med skuddsikre plater. «Lett» vernevest bør alltid benyttes.

#### **4. Merknader til kapittel 4 Bevæpning**

Arbeidsgruppen foreslår strenge skiller mellom lagring og bevæpning, men i dette skillet inngår ikke om våpen har ammunisjon eller ikke. Politihøgskolen finner at dette er en klar og fornuftig regel.

Arbeidsgruppen foreslår å forenkle den gjeldende bevæpningsbestemmelsen ved å dele bevæpningssituasjonen i to; akutt farlige situasjoner og latent farlige situasjoner. Politihøgskolen har ingen merknad til denne forenklingen, utover at ordet «tjenesteoppdrag» med fordel kan utgå fra «... når omstendighetene gir grunn til å tro at tjenestepersonene i tjenesteoppdraget kan komme til å stå overfor en situasjon som er særlig farlig for dem eller andre» under innstillingens punkt 4.3.2.2. Politihøgskolen mener at det må legges til grunn at det foreligger et tjenesteoppdrag i alle tilfeller der det gis bevæpning.

Arbeidsgruppen foretar en kort gjennomgang av forslaget til bestemmelsen, som angår hva en bevæpning ved latente farer må være basert på. Politihøgskolen synes det er bra at arbeidsgruppen er veldig konkret når den beskriver situasjoner som regnes som «særlig farlig» og har «potensielle til å utvikle seg til en grov voldshandling» (3). Det er bra at arbeidsgruppen er tydelig på at det ikke bare gjelder våpen eller farlige gjenstander, men at også fysisk overlegenhet inngår, eksempelvis å kaste noen foran et tog eller ut av et vindu.

Arbeidsgruppen foreslår å videreføre gjeldende instruks § 10 fjerde ledd som innebærer at spesielle oppdrag kan ha stående bevæpning, ved at politimesterne har gitt forhåndsordre om at bevæpning skal skje ved mottak av melding om bestemte typer hendelser (ran av bank eller verditransport eller skyting pågående). Politihøgskolen deler gruppens vurdering av at denne bestemmelsen bør videreføres i ny våpeninstruks.

Under innstillingens punkt 4.3.4 redegjøres det for sprengvåpen. Politihøgskolen har lite erfaring med sprengvåpen, men vil bemerke at drøftingen fremstår som gjennomtenkt og fornuftig.

Det er kun for skytevåpen det er gitt regler om når bevæpning kan finne sted. Som en følge av dette, er det bare for denne type våpen det er gitt regler om hvem som har bevæpningskompetanse. Det er i ny instruks forslått en endring i væpningskompetansen som Justis- og beredskapsdepartementet har bedt om tilbakemelding på, jf. punkt 3.3 i høringsbrevet. Arbeidsgruppen foreslår at det for alle tre våpentyper som omfattes av instruks, gis regler om når bevæpning kan finne sted, og hvem som skal beslutte dette. Det er foreslått å flytte noe av væpningsmyndigheten fra politisjef til operasjonsleder. Væpningsmyndigheten i akutte farlige situasjonen skal være hos operasjonsleder. Politimesteren skal fortsatt ha væpningsmyndighet for planlagte operasjoner. Politihøgskolen er som tidligere nevnt, enig i at operasjonsleder må ha den daglige akutte bevæpningskompetanse, men gjentar at det forutsetter en felles opplæring av operasjonsledere.

I henhold til dagens våpeninstruks er det den som gir bevæpning som avgjør hvilke skytevåpen som skal utleveres. Utvalget foreslår å videreføre reglene for dette. Det innebærer at bevæpning med tohåndsvåpen skal skje etter særskilt ordre for det konkrete tjenesteoppdrag. Politihøgskolen er ikke enig i dette. Erfaring viser at det er en utfordring at den som gir bevæpningsordre, og den som har lederansvar på taktisk nivå, har ulik situasjonsforståelse. Dette har medført at bevæpning med tohåndsvåpen ikke har blitt gitt, til tross for at taktisk nivå har ønsket dette. Politihøgskolen er følgelig ikke enig at bevæpningsbeslutningen kan inneholde begrensninger i hvilken våpentype som tillates brukt. Denne beslutningen bør tas av innsatsleder utfra taktiske vurderinger.

Punkt 4.5 omhandler generelle bestemmelser og underpunkt 4.5.2 redegjør for opplæring. Gjeldende instruks regulerer skyteopplæring i § 8 som fastsetter at det foretas årlig skytetrening og at det skal utstedes godkjenningsbevis gyldig for 1 år. Videre reguleres opplæring i § 15 andre ledd nødvendig godkjenning før skyte- og sprengvåpen utleveres. Arbeidsgruppen foreslår at bestemmelsen i § 8 ikke videreføres i ny våpeninstruks. Begrunnelsen for dette er at ny våpeninstruks foreslås vedtatt ved kongelig resolusjon. Med hensyn til skyteopplæring er det først og fremst Politidirektoratet i samarbeid med Politihøgskolen som fastsetter opplæringsprogrammet. Det foreslår at det er tilstrekkelig at ny våpeninstruks fastsetter at det er en forutsetning for bevæpning med vedkommende type våpen at den aktuelle tjenestepersonen innehar gyldig godkjenning for våpentypen. Arbeidsutvalget foreslår følgende ny bestemmelse: «Bare tjenestepersoner med gyldig godkjenning kan bevæpnes». Videre foreslås et første ledd: «Bare tjenestepersoner med gyldig godkjenning kan bevæpnes, men mindre situasjonen antas å kreve umiddelbar væpnet innsats for å avverge eller stanse voldsanvendelse mot person, og godkjent personell ikke vil være tilgjengelig i tide». Politihøgskolen deler denne vurderingen. Men vi etterspør en redegjørelse for hva det menes med ordet «fullverdige» i setningen «Det må være en forutsetning at bare tjenestepersoner med godkjenning for bruk av skytevåpen bør utgjøre den *fullverdige* bemanningen av kjøretøy».

## **5. Kommentarer til kapittel 5 Generelle rammer og vilkår for bruk av våpen**

Til kapittel 5 har Politihøgskolen kommentarer til punktene om verbal makt – advarsel og psykisk makt – varselskudd, samt punktet om ledelse og ansvar. Med hensyn til førstnevnte, ser Politihøgskolen at det i beskrivelsen av bruk av advarsel under punkt 5.3.3, legges større vekt på å varsle tredjeperson, ikke bare gjerningspersonen, slik det har vært vanlig tidligere. Vi finner at denne endringen er godt begrunnet utfra endringer i kriminalitetsbilde.

Under punkt 5.3.4 psykisk makt – varselskudd, blir varselskudd diskutert og vurdert som en lempeligere bruk av det sterkeste maktmildelet politiet har. Ulempene som drøftes, er at tjenestepersoner kan oppfatte dette som et rettet skudd, og dette kan bidra til en eskalering av situasjonen. Det vurderes også at det ikke er tilrådelig å ta målet ut av siktet. Disse to argumentene går direkte på tjenestepersonenes utførelse av oppgaven. Dette er forhold som adresseres under opplæringen av politistudenter ved Politihøgskolen, og som kan «trenes bort». Siden dette inngår som en del av undervisningen, mener vi at de beskrevne bekymringene således er ivaretatt.

Det argumenteres videre med at både varselskudd og rettet skudd vil falle inn under øverste trinn på maktpyramiden. Politihøgskolen mener at dette ikke kan begrenses til en skjematisk fremstilling. Det vil være konsekvensforskjell i maktbruken mellom varselskudd, skadebegrensende skudd og skudd for å drepe. Politihøgskolen ønsker at hjemmelen for varselskudd er tydeligere og foreslår at følgende ordlyd inntas i bestemmelsen: «varselskudd



kan anvendes når andre maktmidler forgjeves har blitt forsøkt og åpenbart ikke vil føre frem, og det er sannsynlig at varselskudd vil avverge eller stanse den grove voldshandlingen/integritetskrenkelsen uten å gjøre skade». Politihøgskolen vil samtidig informere om at vi deler oppfatningen av at det er hensiktsmessig å lempe på plikten til å avfyre varselskudd.

Når det gjelder ledelse og ansvar, foreslås det at ny våpeninstruks legger til grunn at den enkelte tjenesteperson ikke har samme ansvar for egne handlinger under deltakelse i en væpnet situasjon, så lenge vedkommende opptrer under ledelse av andre og handler i tråd med ordre. Dette er Politihøgskolen enig i.

## **6. Kommentarer til kapittel 6 Bruk av skytevåpen**

Justis- og beredskapsdepartementet har i sitt høringsbrev punkt 3.4 bedt om innspill til klargjøring av vilkårene for å kunne bruke skytevåpen.

Politihøgskolen støtter arbeidsgruppens vurdering om at man skal beholde de generelle bestemmelsene som er basert på politilovens § 6. Vi er videre enig i at det ikke er behov for å videreføre en egen bestemmelse for bruk av skytevåpen ved pågripelse av personer som flykter i kjøretøy mv. Det samme gjelder for behov for endringer i bestemmelsen i gjeldende instruks om at bruk av skytevåpen «er påkrevd for å hindre vesentlig skade på utenlandsk eiendom».

I kapittel 6 foretas det gode vurderinger av viktige tema i våpeninstruksen. Dette omfatter hvorvidt det skal være føringer på hvordan våpen skal holdes eller når det kan brukes til å true med. Arbeidsgruppen legger til grunn at det ikke skal være føringer for dette. Det mener Politihøgskolen er en riktig vurdering. En slik avgjørelse må baseres på en situasjonsvurdering der og da, og kan ikke defineres på forhånd. Videre omfatter kapitlet gode vurderinger omkring forholdet mellom å gripe inn forebyggende, og bruk av våpen når det er absolutt nødvendig.

Innstillingens punkt 6.6.2 ser nærmere på krav til våpen og voldsmidler. Arbeidsgruppen foreslår at retten til å gjøre bruk av skytevåpen i nødvergesituasjonene gjøres «teknologinøytral». Med dette menes at det avgjørende om det trues med en alvorlig voldshandling, ikke hvilket middel den tilføyes med. Politihøgskolen stiller seg positiv til begrepsbruken, og at dette knyttes til ny straffelov.

Avslutningsvis til dette punktet, vil Politihøgskolen bemerke at vi antar at forslaget til ny våpeninstruks vil øke antall bevæpninger. Dette følger av vår tidligere kommentar under punkt 3 om Lagring, om at antall bevæpninger de to siste tiår har økt med 250 pst samtidig som antall skyteepisoder har vært stabilt. Politihøgskolen er av den oppfatning at det viktig å følge opp effekten av innføring av ny instruks på dette området, og foreslår følgelig at dette legges inn i fremtidig statistikkmåling som en forventet økning.

## **7. Kommentarer til Kapittel 7 Bruk av gassvåpen**

Utover de merknader til et større anvendelsesområde for gassvåpen anført i vår vurdering av framskutt lagring under Punkt 3 «Kommentarer til kapittel 3 Lagring», har ikke Politihøgskolen ytterligere kommentarer til kapittel 7.

## **8. Kapittel 9 Forvaltning og kontroll**

Politihøgskolen mener at det er viktig at det ved den rettslige forankringen av våpeninstruksen ved kongelig resolusjon, sikres at det gis fleksibilitet for Politidirektoratet til å

utarbeide utfyllende retningslinjer (jf. høringssvaret punkt 2). Politihøgskolen vil også gjenta at det er viktig at det tilstrebes at disse retningslinjene blir nasjonale, slik at hvert politidistrikt ikke får anledning til å tilpasse retningslinjene i en slik grad at det utvikler seg ulik praksis mellom distriktene.

Innstillingens punkt 9.4 ser på krav til administrative rutiner. Gjeldene våpeninstruks var svært detaljert med hensyn til ivaretagelse av behovet for å sikre oversikt over hvilke tjenestepersoner som har fått hvilken våpenopplæring. Politihøgskolen deler arbeidsgruppens vurdering at det både i den daglige tjenesten og av hensyn til kriseberedskapen er viktig å ha oversikt over dette, men at det ikke lenger skal reguleres i instruksene hvordan denne oversikten skal oppnås. Det sentrale er at man både i den daglige tjenesten, når operasjonsleder setter ut oppdrag, og i krisesituasjoner hvor store deler av politienhetens ressurser må anvendes, har umiddelbar tilgang til informasjonen. Arbeidsgruppen foreslår følgelig en bestemmelse om at det skal etableres rutiner som viser omfang, nivå og gyldigheten av personellets våpengodkjenning. Kravet er altså at man umiddelbart skal kunne få opplysninger om hvor mange som er opplært og godkjent, og på hvilket nivå, hvem de er og om det er eller når det må sørges for regodkjenning.

Under punkt 9.4.3 oversikt over bruk av våpen, redegjøres det for at man i forslag til ny instruks, forsøker å avklare hvilken atferd som omfattes av «truet med bruk av skytevåpen». Det har vært en usikkerhet knyttet til denne problemstillingen i gjeldende instruks. Politihøgskolen vurderer avklaringen arbeidsgruppen har gjort, som god.

## **9. Kommentarer til Kapittel 10 Økonomiske og administrative konsekvenser**

Ny instruks vil kreve økt kompetanse både hos operasjonsledere og instruktører i politidistriktene. Dersom Politihøgskolen gis i oppdrag å forestå nødvendig opplæring, må det avklares hvordan dette skal finansieres.

Med hensyn til obligatorisk fremskutt lagring så anføres det under innstillingens punkt 10.3 at de økonomiske kostnadene knyttet til arbeidsgruppens forslag ikke vil bli spesielt store. Gitt de summene som er angitt under samme punkt, eksempelvis kr 50 000 per kjøretøy som utrustes for begge våpen, ber Politihøgskolen om at det utredes grundig hvordan fremskutt lagring praktisk skal skje.

Med hilsen

**Nina Skarpenes**

*Rektor*

*Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.*

### Saksbehandlere:

Einar Aabrekk, telefon: 33 20 60 01

Gunleik Smedstad, telefon: 33 20 60 45

Thomas Martin Lorvik, telefon: 23 19 95 69

Johannes Knutson, telefon: 23 19 98 70

Jorunn Lindholt, telefon: 23 19 95 54



## POLITIET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse  
2014/07150-7 650

Dato  
22.01.2015

### Høring - endring av våpeninstruks for politiet (midlertidig fast bevæpning)

Det vises til mail fra Politidirektoratet av 14. januar 2015 vedrørende forslag til midlertidig endring av våpeninstruksen av 1989, i form av et tillegg til våpeninstruksen § 10, 4. ledd:

*Politidirektoratet kan etter samtykke fra Justisdepartementet beslutte at polititjenestemenn skal bære enhåndsskytevåpen i daglig tjeneste for en periode på inntil tre måneder, når det ut fra tilgjengelig informasjon anses nødvendig for å ivareta egen sikkerhet. Justisdepartementet kan samtykke til å forlenge bevæpningsadgangen med inntil åtte uker av gangen på de vilkår som er fastsatt i første punktum. Politiets beslutning om bevæpning skal gis ut fra lokale risiko- og sårbarhetsanalyser vurdert opp mot politiets oppgaveløsning.*

Ny våpeninstruks er under behandling i departementet, og bakgrunnen for forslaget er at Justisdepartementet i vedtak av 21. november 2014 samtykket til en tidsbegrenset bevæpning av politiet begrunnet i en trusselvurdering fra PST, som knyttet seg til mulig risiko for angrep mot bl.a. politiet. Vedtaket er senere forlenget en gang.

Det har vært reist tvil om lovgrunnlaget for en slik midlertidig bevæpningsordning, og departementet har forelagt spørsmålet for professor Tor-Geir Myhrer. Han har i utredning av 6. desember 2014 konkludert med at någjeldende våpeninstruks ikke er tilstrekkelig hjemmel for den ordningen som departementet har iverksatt med en "midlertidig permanent bevæpning".

For sammenhengens skyld er det hensiktsmessig å gjøre rede for at forslaget til ny våpeninstruks ble fremlagt 13. september 2013. Utredningen er svært omfattende, og baserer seg på et uttrykkelig mandat fra departementets side om at norsk politi fortsatt skal være ubevæpnet. Da utredning og forslag et år senere ble sendt på høring, hadde departementet uten noen ny utredning eller begrunnelse lagt til en bestemmelse om "lokal beslutning" om permanent bevæpning. Oslo politidistrikt avga høringsuttalelse 6. november 2014 om flere av spørsmålene som arbeidsgruppens forslag – og Justisdepartementets eget forslag – reiste. Vi vedlegger vår høringsuttalelse for enkel referanse.

### Oslo politidistrikt

91 Strategisk Stab, besøk: Grønlandsleiret 44, 0190 OSLO  
Post: Postboks 8101 Dep, 0032 OSLO  
Tlf: 22 66 90 50 Faks: 22 66 87 01

Org. nr.: 961398142  
Postgiro: 7694.05.08319

I sin utredning av spørsmålet om behovet for en endring i någjeldende våpeninstruks har Tor-Geir Myhrer gjentatt understrekningen av behovet for en *lovfesting* av varige bevæpningsordninger, og dermed gjennomføring av en Stortingsbehandling. Dette har også Oslo politidistrikt gitt uttrykk for i sin høringsuttalelse.

Arbeidet med ny våpeninstruks har hatt en lite tilfredsstillende innretning – igangsetting av arbeidet tok alt for lang tid, arbeidsgrupperapporten og forslaget til ny våpeninstruks ble deretter liggende ubehandlet i ett år i departementet før den ble sendt ut på høring, og da med et tillegg om generell bevæpning som ikke var utredet på noen måte. Det er beklagelig at "hvileåret" ikke ble brukt til å tilleggsutrede spørsmålet om generell bevæpning, og at det nå er nødvendig med midlertidige og improviserte regelendringer på det som må anses for å være i kjerneområdet av politiets maktbruk, men likevel omfattet av svært lite utredning og forarbeid, og med en tvilsom rettslig "trinnhøyde".

Når departementet selv mener at det nåværende regelverket ikke er tilstrekkelig hjemmel for den ordningen som har vart siden 21. november, men fastholder at en midlertidig instruksendring er tilstrekkelig, har politidistriktet få merknader til selve tekstutformingen. Vi vil likevel be om at endringsforslaget gjøres kjønnsnøytralt. Ut fra de erfaringer Oslo politidistrikt besitter vedr operativt personell er det absolutt ingen grunn til å forbeholde bevæpning kun for menn.

Vi har også merket oss at forslaget kun skal gjelde "til og med desember 31. desember 2015". Vi antar at dette kan ha sammenheng med at departementet anser det som sannsynlig at ny våpeninstruks er på plass innen dette tidspunktet. Dersom dette av en eller annen grunn ikke skjer, må instruksen endres på nytt. Oslo politidistrikt er usikre på om dette er hensiktsmessig, og hvorfor en slik tidsbegrensning er påkrevet.

Med vennlig hilsen



Roger Andresen  
*visepolitimester*

Saksbehandler:  
Runa Bunæs  
Tlf:

Vedlegg: Oslo politidistrikts høringsuttalelse av 6. november 2014



## POLITIET

Politidirektoratet  
Pb 8051 dep  
0031 Oslo

Deres referanse

Vår referanse  
201407150

Dato  
6. november 2014

### Høring - våpeninstruks for politiet

Det vises til mail av 12. september 2014, med utsendelse av departementets høringsbrev om ny våpeninstruks for politiet av 18. august, med frist for besvarelse til 31. oktober. En varslet og mindre fristoversittelse beklages.

Vår besvarelse følger denne disposisjonen:

1 Innledning.....	1
2 Kort om bevæpningsdebatten i politiet.....	2
3 Det ikke utredede spørsmålet om generell bevæpning.....	3
a) Arbeidsgruppens mandat og tidligere vurderinger av bevæpningsspørsmål i politiet .....	3
Politiets bevæpningsadgang .....	3
Det prinsipielle utgangspunkt.....	3
b) Lovskravet, misntemiddelprinsippet og lokal generell bevæpning.....	4
c) Hva vet vi om norsk bruk av skytevåpen sammenlignet med andre land? .....	5
d) Situasjonen i politidistriktene idag.....	6
e) Hva er begrunnelsen for forslaget om generell lokal bevæpning?.....	6
f) Behov og konsekvenser som springer ut av en ordning med generell lokal bevæpning .....	7
g) Konklusjon .....	8
4 Merknader til arbeidsgruppens forslag til ny våpeninstruks .....	9
5 Avslutning.....	13

### 1 Innledning

I departementets høringsbrev vises det til rapport fra Myhrer-utvalget fra september 2013, som har utredet ulike sider av bevæpning for politiet, hvorav noen ble iverksatt 1. oktober 2013 (regulering av fremskutt lagring og oppbevaring av ammunisjon til våpen i fremskutt lagring). Departementets høringsbrev gjennomgår i korte trekk Myhrerutvalgets forslag og viser til det som er utredet der. Utvalgets forslag til forskriftstekst fremlegges uten endringer. Men avslutningsvis fremgår det av departementets høringsbrev at det *i tillegg* til de forslagene som springer ut av Myhrerutvalgets utredning, fremsettes det også forslag om "endring i væpningspraksisen" (høringsbrevets pkt. 4). Dette er i forslaget til instruks nedfelt i § 5 nr. bokstav d), § 9 nr. 1 bokstav c), nr. 2 bokstav d), nr. 4 bokstav c), nr. 5 bokstav e), og innebærer at Politidirektoratet kan bestemme at alle tjenestepersoner eller

### Oslo politidistrikt

91 Strategisk Stab, besøk: Granlandsleiret 44, 0190 OSLO  
Post: Postboks 8101 Dep, 0032 OSLO  
Tlf: 22 66 90 50 Faks: 22 66 87 01

Org. nr.: 961398142  
Postgiro: 7694.05.08319

nærmere bestemte tjenestegrupper i et politidistrikt eller særorgan skal bære enhånds skytevåpen "i den daglige tjenesten" når det er "hensiktsmessig". (Heretter omtalt som "lokal generell bevæpning").

Spørsmålet om generell bevæpning av politiet i Norge er ikke utredet, og knapt begrunnet, utover at det vises til at det i "Regjeringsfråsegna s. 17 står at regjeringa vil "[å]pne for generell bevæpning i de politidistrikter der politiet selv mener det er den beste løsningen"". I høringsbrevet er det vist til at "talet på væpningstilfelle har auka drastisk dei siste 20 åra", at "samfunns- og politistrukturen at politiet i mindre grad enn før har oversyn over over kva situasjoner som krev væpning. Dette gjer at politipatruljer i ordinær teneste må være utrusta og budde på å skulle gripe inn i situasjonar som krev rask tilgang til skytevåpen". Videre fremholdes det at "tenestepersonane sin kompetanse vorte vesentlig styrka", og at "dei fleste væpningstilfella er knytt til tettbygd strøk, og at vel ein tredjedel av desse skjer i Oslo politidistrikt". Departementet har vidare over tre knappe avsnitt vist til "ordninga for væpning i Sverige, Danmark og Finland".

Den foreslåtte endringen har åpenbart en konsekvens for den utredede delen av forslaget til ny våpeninstruks, men dette er ikke berørt eller problematisert utover at det er presisert at ordningen med fremskutt lagring av tohåndsvåpen ikke skal endres, og at "væpning med tohåndsvåpen skal skje etter særskilt ordre for det konkrete tenesteoppdrag". Utover dette legger departementet til grunn at "ordninga vil difor kunne gjennomførast med gjeldande treningsstandard", og at dette "truleg vil møte dei krav til treningsstandard som eit krav om generell væpning vil sette til tenestepersonane".

## 2 Kort om bevæpningsdebatten i politiet

Ønske om generell bevæpning av politiet har vært fremmet fra politihold tidligere, og kom sterkt til uttrykk i vedtak fra PF's landsmøte i november 2012, hvor 71 delegater stemte ja til generell bevæpning, mens 53 stemte mot. Vedtaket var mot forbundsstyrets innstilling.

I debatten fremkom det klare synspunkter for og mot, men flere tok også til orde for mellomløsninger, hvor bl.a. ordningen med fremskutt lagring ble utvidet. Det er også verdt å merke seg at det fremkom kritikk av Politidirektoratet og Justisdepartementets sendrekthet med å behandle flere av PF's krav som fremkom på landsmøtet året før: Endringer av våpeninstruksen i forhold til kjønnsnøytrale betegnelser, obligatorisk fremskutt lagring av en- og tohånds våpen, personlige våpen, bedret opplæring av operativt mannskap, nedsettelse av utvalg for å utrede alle sider ved bruk av "mindre dødelige våpen" (bl.a. elektrosjokkvåpen), regelverket for oppbevaring av ammunisjon og plombering av våpen.<sup>1</sup>

Debatten er verdt å merke seg av flere grunner. For det første kom vedtaket i 2012 som en reaksjon på at det ikke skjedde noen oppfølging av svært rimelige og velbegrunnede krav og ønsker fra politiet om endring og utvikling av våpeninstruks og væpningspraksis. I oktober 2013 ble imidlertid regler om fremskutt lagring og oppbevaring av ammunisjon og plombering av våpen omsider endret. Mange politidistrikt har skaffet mannskaper personlige våpen, og noen politidistrikter har økt omfanget av operativ trening. Forslaget til ny våpeninstruks som var ferdig september 2013 imøtekommer kravet om kjønnsnøytrale betegnelser, og korter ned beslutningsstigen ved at primærkompetansen legges til

<sup>1</sup> Politiforum - <http://www.politiforum.no/PF+sier+ja+til+bev%C3%A6pning+av+politiet.d25-SwBzQXj.ips>



operasjonsleder. De høyst betimelige kravene fra landsmøtet i 2011 er dermed langt på vei ivaretatt.

For det andre har det så vidt vites aldri vært bedt om, begrunnet eller diskutert en ordning hvor regler vedrørende bevæpning skal være ulike fra distrikt til distrikt. Dette er heller ikke en ordning kjent fra andre land. I Norge har det vært en sterk tradisjon for et enhetlig politi, og selv på et landsmøte med delegater fra hele landet med ulikt syn på spørsmålet om bevæpning, ble det åpenbart ikke fremmet noe forslag til vedtak om at praksisen skulle være ulik.

Det synes som om både "ja" og "nei"-siden baserer sine oppfatninger på egne erfaringer, generelle henvisninger til "verdigrunnlag", enkeltopplevelser og for noen at våpen er et "verktøy", og dermed like selvsagt at politiet har det i beltet som en snekker har hammer der. Andre viser til risikoen våpenet vil representere for tjenestepersonenes sikkerhet osv. Det har ikke vært noen utredning, innhenting av erfaringer fra andre land, vurdering av ulike modeller – herunder alternativer til skytevåpen osv.

### 3 Det ikke utredede spørsmålet om generell bevæpning

Oslo politidistrikt vil i det følgende fremsette synspunkter på det ikke utredede spørsmålet om generell bevæpning, og deretter på arbeidsgruppens utredning om forslaget til ny våpeninstruks for politiet.

#### *a) Arbeidsgruppens mandat og tidligere vurderinger av bevæpningsspørsmål i politiet*

For så vidt gjelder Myhrerutvalgets utredning, satte som nevnt over departementet 16. mai 2012 ned denne arbeidsgruppen for å utrede forslag til ny våpeninstruks i politiet. Her var det i mandatet uttrykkelig uttalt at "Forslaget skal legge til grunn det gjeldende prinsippet om et ubevæpnet politi med sivil profil. Det skal ikke vurderes hvorvidt politiet skal være bevæpnet på generelt grunnlag".

Dette må bl.a. ha hatt sin bakgrunn i Politimeldingen (St.meld nr. 42 (2004-2005) *Politiets rolle og oppgaver* hvor spørsmålet om generell bevæpning sist ble drøftet. Her anføres bl.a.:

#### **Politiets bevæpningsadgang**

Regjeringen ønsker å videreføre ordningen med et ubevæpnet politi i Norge. En ubevæpnet politi- og lensmannsetat underbygger etatens sivile preg. Selv om enkelte trekk ved samfunns- og kriminalitetsutviklingen er bekymringsfull, er det regjeringens syn at utviklingstrekkene generelt ikke er tilstrekkelige til å begrunne alminnelig bevæpning av norsk politi i overskuelig fremtid. Det er imidlertid viktig å følge utviklingen nøye, og om nødvendig finne effektive tiltak innen gjeldende rammer for politiets bruk av våpen. (..)

#### **Det prinsipielle utgangspunkt**

Det er en grunnholdning i vår rettstradisjon at politiet ikke skal benytte sterkere virkemidler enn det som strengt tatt er nødvendig i den aktuelle situasjon, jf. politilovens § 6. Det sivile og ubevæpnede politi synes å ha dannet grunnlag for det høye tillitsnivå som hittil har preget forholdet mellom publikum og politi i Norge. Det antas å være tillitskapende og konfliktdepende at politiet i det lengste noler med å ta i bruk så sterke virkemidler som våpen. Et sentralt polititaktisk element er planlegging og organisering av innsatsen med sikte på å unngå å måtte bruke våpen.

Ingen, verken potensielle lovbrøyttere, politiet selv, eller enda viktigere, uskyldig tredjepart, skal i unødige grad bli skadelidende under en politioperasjon. Derfor er et av prinsippene til det ubevæpnede politiet, at tjenestemenn som settes til bevæpnet oppdrag, skal være kompetent og ha nødvendig verneutstyr for oppgaven, se nedenfor.

Det er fra samfunnets side uakseptabelt at kriminelle ved hjelp av våpen kan anvende makt for å gjennomføre ran og utpressing. Enkelte ganger har politiet behov for særlig rask utrykning til et åsted. Gjeldende regler for bevæpning og tilgang til våpen har blitt kritisert fordi politiets utrykning forsinkes og vanskeliggjør en adekvat og rask reaksjon. Politiets personell og tredjepart kan i slike tilfeller bli satt i direkte livstruende situasjoner. Videre har vært hevdet at et ubevæpnet politi gir et for svakt signal i forhold til de tyngste kriminelle aktorene. På den annen side er det vanskelig å se at alminnelig bevæpning løser alle problemer. I en vurdering av det prinsipielle utgangspunkt, må en ta hensyn til forhold som taktisk tilnærming, alternative metoder, kompenserende tiltak og erfaringer fra andre sammenlignbare land. Slike forhold omtales nedenfor.”

Da dette ble behandlet i Stortinget i Innst. S nr. 145 (2004-2005) uttalte en enstemmig *Justiskomitee*:

”Regjeringen ønsker å videreføre ordningen med et ubevæpnet politi i Norge. En ubevæpnet politi- og lensmannsetat underbygger etatens sivile preg. Selv om enkelte trekk ved samfunns- og kriminalitetsutviklingen er bekymringsfull, er det Regjeringens syn at utviklingstrekkene generelt ikke er tilstrekkelige til å begrunne alminnelig bevæpning av norsk politi i overskuelig fremtid. Det er imidlertid viktig å følge utviklingen nøye, og om nødvendig finne effektive tiltak innen gjeldende rammer for politiets bruk av våpen. (...) Komiteen ønsker å ha et fortsatt ubevæpnet politi med muligheter for fremskutt lagring av våpen.”

#### *b) Lovskravet, minstemiddelprinsippet og lokal generell bevæpning*

Våpeninstruksen er en instruks som kan endres av regjeringen, og ikke som en lov som krever demokratisk og offentlig Stortingsbehandling for vedtakelse og endring. Arbeidsgruppen har på side 40 og utover drøftet om våpeninstruksen – som for eksempel i Danmark – bør være lovfestet i politiloven, og herunder også om det er et krav etter lovskravet i EMK art 2 at retten til å utøve dødelig makt skal ha lovs rang. Arbeidsgruppen påpeker at lovskontrollen vil gi Stortinget en direkte kontroll med rammene som for den utøvende makts mest inngripende maktmidler. Arbeidsgruppen konkluderer ikke ferdig på dette punktet, og viser til at det uansett ”ikke er gjort erfaringer som åpenbart gjør det nødvendig å revurdere dette standpunktet” [Ot.prop. nr 22 (1994-95) om ikke å innføre våpeninstruksen i politiloven]. Det vises også til at det vil være en mye raskere prosess å få endret en forskrift enn en lov. Hensett til at tilblivelsen av ny våpeninstruks har tatt usedvanlig lang tid, og at departementet nå foreslår å innføre generell bevæpning uten noen form for utredning eller tilsynelatende å ville forelegge spørsmålet for Stortinget, synes dette argumentet for å beholde ”formatet” Kgl. Res. å være vesentlig svekket. Uansett er det ikke urimelig å anta ut fra utvalgets argumentasjon at dersom mandatet ville ha omfattet utredning av generell bevæpning, ville utvalget ha ment at det ville vært et behov for lovfesting via politiloven.

Etter Oslo politidistrikts oppfatning er det i tilknytning til spørsmålet om innføring av generell bevæpning grunn til å merke seg arbeidsutvalgets merknader i pkt. 2.7.3.5 i tilknytning til spørsmålet om bruk av elektrosjokkvåpen – sk. tasers – som bl.a. britisk politi er utstyrt med i daglig tjeneste. Det er et ikke-dødelig, men kraftig våpen som kan sette en person ut av spill øyeblikkelig.

Arbeidsgruppen har vurdert om det bør åpnes for at også denne type våpen kan brukes av politiet etter nærmere godkjenning av Politidirektoratet, men har konkludert negativt på dette punktet. Hovedbegrunnelsene for dette er at det etter arbeidsgruppens vurdering ikke er dokumentert et tilstrekkelig behov for et slikt middel. Et slikt behov kan vise seg på to måter: Dels ved at det finnes mange eksempler på situasjoner som politiet ikke har kunnet takle ved mindre inngripende midler, som fysisk maktanvendelse, slagvåpen og pepperspray i kombinasjon med beskyttelsesutstyr som vest og skjold. Og dels ved at det er dokumentert et overforbruk av trusler med eller bruk av skytevåpen, og hvor det hadde vært tilstrekkelig med bruk av elektrosjokkvåpen. Etter det arbeidsgruppen kjenner til, foreligger det ikke i noen av retningene noe klart behov som kan begrunne innføring av en slik ny våpentype. Til dette kan det innvendes at uansett dokumentert behov, representerer elektrosjokkvåpen et maktmiddeltrinn mellom fysisk maktanvendelse, slagvåpen og pepperspray, og trussel med og bruk av skytevåpen. Siden situasjoner som politiet må takle kommer i alle former, fasonger og graderinger, vil det åpenbart finnes situasjoner hvor elektrosjokkvåpen er det mest hensiktsmessige. Det kan derfor hevdes at man burde sørge for at politiet også hadde tilgang på dette middelet. Skal det ha noen mening å åpne for bruk av elektrosjokkvåpen i politiet, måtte det også innebære at denne våpentypen kunne gjøres til en del av den ordinære utrustningen ved visse typer tjeneste. Erfaringer fra andre land som har innført eller gjennomført prøveordninger med bruk av elektrosjokkvåpen, synes imidlertid å være at når tjenestepersonene har tilgang på slikt våpen, vil det bli brukt i ganske stor grad, også der lempeligere midler ville ha ført frem. Når det, slik arbeidsgruppen vurderer det, så langt ikke er dokumentert et klart behov, vil innføring av elektrosjokkvåpen derfor legge til rette for en økt bruk av inngripende maktmidler fra politiet side. Dette har vært utslagsgivende for arbeidsgruppens negative konklusjon.

Synspunktene har for det første en overføringsverdi til vurderingen av om generell bevæpning skal innføres, men reiser også spørsmål om hvorvidt staten må eller bør vurdere bruk av slike ikke-dødelige våpen samtidig med spørsmålet om skytevåpen.

*c) Hva vet vi om norsk bruk av skytevåpen sammenlignet med andre land?*  
I "Politiets bruk av skytevåpen i Norden (PHS 2005) fremgår at

"Vid forutsebara situationer der polisen kan komma att avlossna skott finns inga avgorande olikheter i de grunleggande forutsetningarna mellan lendarna. Med skjutvapen til hands kan poliserna i samtliga lender inngripa i sådana fall. Den fundamentala skillnaden finns vid hastigt upkomna situationer. Den norska taktiken går då i princip ut på att frysa situationen, erhålla en beväpningsorder och att organisera en väpnad styrka för att lösa uppgiften. Dermed skapas ett större utrymme för möjligheter att lösa situationen utan skottlossning".

Videre viser denne rapporten til tall for antall tilfelle pr million innbyggere pr år der politiet avfyrrer skudd. I Danmark var tallet 2,7, Finland 3,0, Sverige 2,9 og Norge 0,5 (s. 147). De tilsvarende tallene for å skade eller drepe en person var for Danmark 0,86, Finland 0,39, Sverige 0,84 og Norge 0,26. Hva som skjuler seg bak tallene – om politiet i øvrige nordiske land skyter for ofte, eller om norske politifolk skyter for sjeldent vet vi lite om – ei heller hva som evt er grunnen til at norske politifolk skyter for sjeldent. Et forslag om generell bevæpning nå ville vært en god anledning til å innhente nytt materiale og utføre/innhente oppdatert forskning.

I Storbritannia er ikke politiet bevæpnet til vanlig, men politidistriktene har sk. "armed response units" som tilkalles ved behov. De fleste operative er imidlertid utstyrt med ikke-dødelig våpen (elektrosjokkpistol).

Arbeidsgruppen som utredet forslaget til ny våpeninstruks, har i sin innstilling av 13. september 2013 side 62 gjengitt utviklingen i antall bevæpninger, trusler med skytevåpen og situasjoner hvor det er avfyrt skudd. I løpet av de siste 20 år er antall bevæpningstilfeller og situasjoner hvor politiet truer med skytevåpen økt med ca. 250% (ca 1000/2700 og 30/70). Antall tilfeller hvor det er avfyrt skudd har imidlertid vært tilnærmet konstant lavt i hele perioden. Dette er et viktig faktum. Selv om det er behov for ytterligere forskning omkring dette, er det all grunn til å tro at en vesentlig forklaring på dette er at det norske våpenregime skaper «større utrymme for muligheter att løsa situationen utan skottlossning», jf. sitatet ovenfor. En annen forklaring kan være at tjenestepersoner skyter for lite (lar en situasjon gå for langt) fordi man ikke stoler på egen ferdighet med skytevåpenet. *Om* dette er riktig, vil også det være et viktig faktum.

I «Police Use of Force» (Kuhns & Knutsson, ed., 2010) behandles politiets bruk av våpen i mange land, herunder betydningen av bevæpning i forhold til tjenestepersoners egen sikkerhet. Her kommer f.eks forhold som faren for at tjenestepersonene blir «overconfident» og utsetter seg selv for (unødig) fare inn, og hvilken betydning politiets våpenbruk har for forholdet til publikums tillit generelt.

#### *d) Situasjonen i politidistriktene i dag*

En- og tohåndsvåpen lagres i politidistriktets patruljebiler i fastmonterte skrin. Det er mulighet for lagring av våpen i andre typer biler og fartøy mv i et mer fleksibelt opplegg. Nødvendige endringer som adgang til å bære ammunisjon i beltet er (omsider) kommet på plass. Det kan dermed sies at norsk politi – i alle fall politiet i Oslo - er et svært bevæpnet ubevæpnet politi. Selv i land hvor tjenestepersoner er bevæpnet i daglig tjeneste (pistol eller revolver) har ikke tjenestepersonene tilgang til tohåndsvåpen i fremskutt lagring, disse er forbeholdt spesielle enheter. Siden det forutsettes at fremskutt lagring av tohåndsvåpen skal fortsette samtidig med at det åpnes for generell bevæpning med tohåndsvåpen, går norsk politi gå fra en ubevæpnet profil til å bli av det tyngst bevæpnede politiet, i alle fall i forhold til land vi kan sammenligne oss med. Hvorvidt det er ønskelig – eller hvilke samfunnsmessige endringer i Norge som gjør dette berettiget – er verken klart eller kjent.

#### *e) Hva er begrunnelsen for forslaget om generell lokal bevæpning?*

Myhrerutvalget leverte som tidligere anført sin rapport den 13. september 2013, et relativt omfattende arbeid på nesten 250 sider. Her foreslås bl.a. kortere linjer i vurdering av bevæpning og utvidet adgang til fremskutt lagring av våpen i andre kjøretøy enn biler. Forslaget legger også opp til større fleksibilitet og adgang til å tilpasse lagring av våpen mv i henhold til nye tekniske løsninger som blir tilgjengelige, uten å måtte avvente forskriftsendringer i våpeninstruksen. Arbeidsgruppens rapport er omfattende og grundig, og drøfter en lang rekke spørsmål.

Hvorfor – og hvordan – informasjonsinnhenting av betydning for spørsmålet om generell bevæpning ikke skal utredes og underkastes en minst like grundig vurdering er for oss uforståelig. Hva som skal være rammene og vurderingstemaene for Politidirektoratets beslutning om generell bevæpning for alle eller noen av mannskapene i et distrikt er fraværende, utover en henvisning til samfunnsutvikling og behovet for rask tilgang til våpen i tettbygde strøk, da særlig Oslo.

Det er utvilsomt riktig at det største antallet bevæpninger skjer i Oslo, men det er også mye annet av relevans å påpeke. Oslo er landets hovedstad, med bygninger, funksjoner,

personer, arrangementer osv som krever særlige beskyttelsestiltak. Mot dette bakteppet er økningen i antallet bevæpninger en ventet utvikling, og det er viktig å fastholde at antallet løsnede skudd ikke øker, men holder seg stabilt. Kriminaliteten går ned, men kanskje blir den mer alvorlig. Det vet vi ikke, og vi vet heller ikke hvordan en bevæpning av politiet vil påvirke politiets motkrefter. Videre kan det påpekes at det neppe er noen andre politidistrikter som har ansvar for et så vidt geografisk lite område som Oslo, og med så mange bistandsressurser meget raskt tilgjengelig. For Oslos del er mao situasjonen helt annerledes enn for andre distrikter, hvor avstandene er store, bistanden langt unna, men hvor også anledningene man bevæpner seg er langt færre. Mannskaper i Oslo politidistrikt har erfaring med bevæpnede oppdrag, og det kan nok også hevdes at de har mer "mengdetrening" i å takle vanskelige oppdrag enn mange andre mannskaper i andre distrikt. Det er mao ikke *gitt* at det er Oslo politidistrikt hvor et behov for generell bevæpning er størst. Å bestemme hvilke distrikter en evt foreslått ordning skal gjelde for, skal tilsynelatende være basert på ren synsing. Uansett – slik det er påpekt under i pkt. 4 i tilknytning til forslaget § 9 nr 1 b (s. 12) gir arbeidsgruppens forslag til bevæpning i særlige situasjoner tilstrekkelig anledning for politiet til å innrette seg hensiktsmessig i en påkommende situasjon uten at det skal være etablert en ordning med fast bevæpning.

*f) Behov og konsekvenser som springer ut av en ordning med generell lokal bevæpning*

I forslaget er det vist til at "Politidirektoratet" kan beslutte at "alle tjenestepersoner eller nærmere bestemte tjenestegrupper" i politidistriktet/særorganet kan bære enhåndsvåpen "i den daglige tjenesten". Direktoratet kan beslutte dette når det er "hensiktsmessig" ut fra "trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon".

Hva hensiktsmessighetsskjønnet skal knytte seg til er ukjent, og det er heller ikke gitt noen veiledning i hva som skal være "tilgjengelig informasjon". Formentlig må trusselvurderinger og "tilgjengelig informasjon" løpende vurderes. Hvilken varighet skal en slik beslutning ha? Når bør den eller skal den revurderes? Det kan være grunn til å vise til arbeidsgruppens forslag til instruks § 9 nr 1 bokstav b, hvor politimesteren kan beslutte bevæpning når "trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon" gjør det "nødvendig" for å beskytte "personer, objekter eller virksomheter". Forskjellen mellom disse bestemmelsene er ikke kommentert.

Hva slags notoritet eller saksbehandling skal en slik beslutning om lokal generell bevæpning ha? Hvordan vil det stille seg dersom Politidirektoratet beslutter generell lokal bevæpning for et politidistrikt hvor den lokale politimester er sterkt imot en slik ordning – kan beslutningen påklages – og selvsagt omvendt: Direktoratet tar ikke en anmodning om beslutning til følge.

Mens bevæpningskompetansen er lagt til funksjoner – politimester, operasjonsleder osv, er kompetansen til å beslutte generell lokal bevæpning i departementets forslag lagt til "Politidirektoratet". Dette kan utad være hvem som helst med et direktoratets brevark. Oslo politidistrikt vil uansett mene at rett beslutningsnivå må være politidirektøren.

Mest mystisk og komplisert er likevel begrepet "den daglige tjenesten". Om man ser bort fra de hundretalls ulike oppgavene som våre polititjenestepersoner utfører daglig – fra ulike typer forebygging til lukket og åpen spaning, helikopterflyvning, tekniske spesialoppgaver, barneavhører, pårørendecontakter, terrorbekjempelse, ryttere, planleggere, operasjonsledere, åstedsgranskere, etterrettere, båtforere, etterforskere osv. – og bare ser hen til den

uniformerte ordenstjenesten, er det likevel vanskelig å se at kriteriet "daglig tjeneste" er letthåndterlig.

Det er ordensstyrken som håndterer de psykisk syke når helsevesenet ber om bistand, eller bringer barnevernsbarn tilbake til institusjonen, fører innsatte inn på cellen i politiarresten, og utgjør hovedressursen i massetjeneste. Det er de som er først på åsted, tar seg inn i folks hjem, men også i tomme bygninger og leter i folkemasser, skal pågripe i en uavklart situasjon, håndtere en eller flere aggressive og berusede personer står for vakthold utenfor bygninger, i rettssaler, ledsager fanger i fly osv i det uendelige. Alt er daglig, men en "one size fits all" bevæpningsordning virker lite hensiktsmessig. For noen typer tjeneste vil muligens bevæpning være enten ulovlig, eller representere en fare for tjenestepersonen selv. Et annet eksempel er massetjeneste, som utøves etter innøvde konsepter og er ubevæpnet. Massetjeneste innebærer ofte tett fysisk kontakt med publikum, hvor begge hender er "opptatt", og er en situasjon hvor det er vanskelig å ha full kontroll med "løse deler" på utstyret – og en pistol vil utvilsomt være viktig å ikke miste kontroll over. Skal norsk politi, som svensk politi, være bevæpnet på denne måten i massetjeneste? Svensk politi har høstet til dels dramatiske erfaringer med dette. Hvilken betydning vil en evt bevæpnet massetjeneste ha for trening av politiet, og for politiets og publikums sikkerhet? Igjen – det totale fraværet av drøftinger gir ingen rammer for verken politiet eller Politidirektoratet.

Omsider – må det nesten være lov å si – er det ved endringene i våpeninstruksen 1. oktober 2013 etablert en likhet mellom politidistrikter for så vidt gjelder fremskutt lagring. Dette er nyttig og nødvendig i felles trening og ikke minst ved utførelse av operasjoner. Det etableres sentraliserte utdanningsstilbud for operasjonsledere og innsatsledere. Det er laget sentrale kurs- og treningsopplegg for taktisk trening for IP-mannskap, det være seg skyteopplæring, terroranslag mv. og massetjeneste er nevnt som eksempel over. Ett annet praktisk – og daglig - eksempel er pågripelse av person, hvor nødvendigheten av kontroll med eget våpen blir svært viktig – og krevende. Dette krever en annen taktisk tilnærming enn når tjenestepersonene ikke har skytevåpen. Det kan hevdes at det er nærmest uforsvarlig å legge til grunn at taktisk tilnærming og innøvde prosedyrer er like for mannskaper med og uten våpen.

Med forslaget vil mannskaper som er utstyrt med våpen til daglig i noen sammenhenger måtte løse oppdrag sammen med tjenestepersoner som ikke har. Vi har hatt et enhetlig politi i Norge, og det er ikke urimelig å hevde at dette har vært hensiktsmessig! Som det er anført over, har det ikke fra politihold vært anført noe ønske om en slik permanent ulikartet ordning. Lokal generell bevæpning har sannsynligvis sider opp mot behovet for trening, innholdet av treningen og den faktiske oppgaveløsningen. Betydningen av å fravike det faglige fellesskapet er ikke berørt av Justisdepartementet, som også har ment at det ikke er behov for endringer i trening – og formentlig treningens innhold.

#### *g) Konklusjon*

Politiets bruk av dødelig makt reiser mange omfattende spørsmål, som krever tid og omhyggelighet å besvare, og det er neppe heller slik at det bare er politiet som skal besvare dem. Vi vet dessuten at det er mange meninger om spørsmålet internt i politietaten også, og det er uheldig – for å si det forsiktig – at ikke dette blir gjenstand for en ryddig utredning og vurdering. Det er vanskelig å forstå at behovet for å utstyre tjenestepersoner med skytevåpen er så vidt prekært er at man verken før eller etter har behov for å kunne redegjøre eller begrunne en så vidt omfattende ordning, endog klarlegge hvordan behovet for generell bevæpning nå fremstår for politiet.



Oslo politidistrikt er ikke kjent med noen tilfeller hvor fravær av pistol festet til kroppen har gjort politiet ute av stand til å beskytte borgerne, eller at noen dødsfall i politiet kan settes i sammenheng med fravær av generell bevæpning (og ikke valgt metodikk). Som nevnt innledningsvis er det likevel mulig at vårt samfunn har endret seg så vidt mye at generell bevæpning representerer en større fordel enn eventuelle ulemper, og å utrede spørsmålet på nytt kan være hensiktsmessig. Dette krever uansett både tid og tanke, og formentlig også stortingsbehandling.

Det er mange ulike syn på generell bevæpning i politiet – og utenfor - og neppe slik at noen tar fullstendig feil og andre har helt rett. Det kan være grunn til å tro at det på landsbasis ikke er et flertall blant innsatspersonell som ønsker fast bevæpning, og det kan også være grunn til å tro at de som gjør det, ikke nødvendigvis ønsker dette utelukkende for å ha et våpen "for hånden", men fordi det oppfattes at bevæpningsordren er vanskelig å innhente fra beslutningstakeren. Dersom dette er riktig, bør det sees nærmere på problemstillingen. Lokal generell bevæpning er en nyskaping det ikke later til å ha vært tenkt mye på noe sted.

Argumenter for og imot, konsekvenser og belastninger for politi, publikum og samfunnet som sådan må avveies. Det er ikke noen spor av en slik avveining i departementets forslag. Det er der verken dokumentert eller redegjort for et sterkt behov for å gjøre endringer ut over det som allerede foreslås i forslaget til ny våpeninstruks. Det er da nær sagt uforståelig at departementet nå på tvers av det et samlet Storting for ikke lang tid tilbake var enig om, ønsker å vrake politiets våpenregime uten en grundig og forstandig utredning av behov og konsekvenser.

#### 4 Merknader til arbeidsgruppens forslag til ny våpeninstruks

Myhrerutvalgets forslag til ny våpeninstruks gir en bred oversikt og drøfter mange spørsmål, og gir et stort bakteppe for gjeldende regelverk og de behov og problemstillinger som knytter seg til bevæpning av politiet. Oslo politidistrikt har hatt representasjon i arbeidsgruppen. Det er ingen vesentlige innvendinger til det fremsatte forslaget, og vi er enige i at selv om de materielle endringer ikke er omfattende, er det hensiktsmessig å lage en ny instruks fremfor å revidere den gamle. Vi tiltrer også at slagvåpen og OC-pepperspray reguleres i egen instruks. For begge deler gjelder at den eksisterende reguleringen er meget knapp og utilfredsstillende, ikke minst i forhold til bruk og rapportering. Vi er også enige i at det er hensiktsmessig at instruksene i minst mulig grad binder seg til tekniske løsninger som kanskje bare er hensiktsmessige og tidsmessige i en kortere periode, men overlater slike løpende vurderinger til Politidirektoratet.

Arbeidsgruppen har hatt blikket for en stor del festet på den uniformerte polititjenesten. For Oslo politidistrikt gjelder at såkalt "sivil bevæpning" (eller skjult bevæpning) er aktuelt for et ganske stort antall tjenestepersoner, tilhørende seksjon for organisert kriminalitet, men også vanlige etterforskningsavsnitt. Siden Oslo politidistrikt også har de nasjonale bistandsenhetene gjelder at tjenestepersoner – sivile og uniformerte - kan være bevæpnet og borte fra eget tjenestested i kortere eller lengre tid. Dette krever en viss tydeliggjøring, jf våre kommentarer under.

I det følgende har vi noen merknader til enkelte bestemmelser.

**Forslagets § 2 nr 2** regulerer i hvilken grad instruksen gjelder for Forsvaret. Det følger av henvisningene i forslaget at bestemmelsene om *våpentyper* ikke gjelder for personell fra Forsvaret som bistår politiet. En slik løsning har den fordel at Forsvaret kan bistå politiet med egne våpen, selv om disse ikke finnes på listen over våpen godkjent for bruk i politiet. Dette anses hensiktsmessig så lenge det dreier seg om våpen som i effekt og funksjon er sammenliknbare med politiets våpen. Når det gjelder tyngre våpen kan dette være mer problematisk.

Forsvarets såkalte avdelingsvåpen (eksempelvis skytevåpen med kaliber 12,7 mm) er ofte tyngre enn noen av de våpnene som er godkjent for bruk i politiet (medregnet Beredskapstroppen). Spørsmålet blir derfor om tyngre våpen enn det som er godkjent for bruk i politiet kan benyttes av Forsvarets personell i et bistandsoppdrag - og i så fall i hvilke typer oppdrag.

I høringsnotatet "Om lov om Forsvarets ansvar for å avverge luftbårne terroranslag og Forsvarets bistand til politiet" av 11.07.2013 står det følgende om dette i pkt. 3.5.2.7: "Det har blitt stilt spørsmål om våpentyper som politiet selv ikke disponerer, for eksempel sjømilitære våpen, kan tillates benyttet i forbindelse med bistand til politiet. Departementet mener at dette faller inn under «så langt den passer» og at slike våpen kan brukes gitt at politimesterens bevæpningsordre tillater det". Dette er neppe et rettslig holdbart standpunkt. Det at en politimester skal kunne beslutte å utstyre militære mannskaper med militære våpen som i utgangspunktet er ulovlig å bruke i politiet – i ytterste konsekvens brukt mot sivile - må ha en bedre rettslig forankring enn en "så langt det passer" – formulering i en instruks. Det skal i denne sammenhengen bemerkes at Forsvarets egen våpeninstruks for fredstid: "Tjenestereglement for Forsvaret, Undergruppe 562, Instruks for fredstid for militærpolitiets virksomhet, befals politimyndighet, militære vaktters bruk av våpen og opptreden overfor diplomater, avsnitt C" (forkortet TFF 562C) bestemmer at militære vakter kun kan benytte håndvåpen i fredstid.

Oslo politidistrikt mener derfor at spørsmålet om hvilke våpen Forsvaret kan benytte i et bistandsoppdrag må reguleres nærmere. Dette kan tenkes gjort i politiets våpeninstruks, bistandsinstruks eller (forskrift til) lov om forsvarets bistand til politiet. En mulighet er at forslagens § 5 om Politidirektoratets myndighet utvides med et punkt som gir direktoratet kompetanse til å gi utfyllende bestemmelser om hvilke våpen Forsvaret kan benytte i bistandsoppdrag. En slik utfyllende regulering kan gjøres relativt overordnet.

Manglende regulering av hvilke våpen Forsvaret kan benytte i bistandsoppdrag gjør at dette spørsmålet må avklares fra bistandsoppdrag til bistandsoppdrag, noe som kan forsinke prosessen, føre til ulik praksis og øke faren for ulovlig eller uheldig våpenbruk.

Ved å regulere dette nærmere vil man sikre lik forståelse i politiet og Forsvaret av hvilke våpen som kan benyttes, og på den måten vil man kunne effektivisere både forberedelsene til bistandsoppdrag og korte ned tiden som går med til beslutningsprosessen.

I forslagens del II om **lagring** skilles det mellom "ordinær lagring" i § 6, og "fremskutt lagring" i § 7. I forslagens § 6 nr. 2 er regulert lagring av våpen utenfor det ordinære tjenestestedet. Det angis at "når det ikke er hensiktsmessig at tjenesten utføres og ledes fra fast tjenestested, kan vedkommende politisjef bestemme at våpen og ammunisjon skal oppbevares på stedet hvorfra tjenesten utføres" (jf. utredningens pkt. 3.2.3). Som eksempel vises det til langvarig væpnet vakthold, operasjoner fjernt fra ordinære våpendepoter osv. I

kommentarene til bestemmelsen (s. 194) omtales dette som en "midlertidig fremskutt lagring", som altså politisjef må gi tillatelse til.

At bevæpnet personell er borte fra tjenestestedet – og eget politidistrikt - i kortere eller lengre tid er både praktisk og aktuelt for sivile tjenestepersoner større operasjoner (typisk i orgkrimsaker), som også til dels tilhører nasjonale bistandsressurser, og for uniformert personell, typisk Beredskapstroppen. Tjenestepersonene må lagre sine våpen når de ikke er i bruk. Tilgjengelige lokaler kan være hotellrom eller andre overnattingssteder, i noen tilfeller kan det være lokaler tilhørende det biståtte politidistriktet, eller kjøretøy osv. Det synes ikke praktisk at det er "politisjef" som skal ha beslutningskompetanse for slik lagring, og det er vel heller ikke helt åpenbart hvilken politisjef som skal ha kompetansen forsåvidt gjelder bistandsoppdrag. Etter Oslo politidistrikts oppfatning er det naturlig å se det slik at det er gitt bevæpningsordre, og det er krav som pålegger den som har ansvaret for våpnene å sørge for sikker og forsvarlig oppbevaring i samsvar med retningslinjer fastsatt av Politidirektoratet, jf forslaget § 6 nr. 4. Denne type midlertidig lagring kan vanskelig betegnes som verken ordinær lagring eller fremskutt lagring. Arbeidsgruppen har benyttet betegnelsen "midlertidig fremskutt lagring" om det som reguleres i § 6 nr 2 (som altså gjelder ordinær lagring). Pedagogisk sett er dette ikke heldig. Når det er gitt bevæpningsordre, og mannskaper er bevæpnet, er det ikke naturlig eller hensiktsmessig å betegne lagringen av våpen for eksempel mens mannskapene sover som "fremskutt lagring". For ordens skyld vises det til at Politidirektoratet i Rundskriv 2013/013 har definert "fremskutt lagring" der våpen og ammunisjon oppbeares tidsavgrenset, jf. pkt. 1.3. I tillegg skilles det mellom *obligatorisk fremskutt lagring* og *fremskutt lagring*. Etter Oslo politidistrikts oppfatning kan det være grunn til å se nærmere på hva som er de beste betegnelse, og hvor den formelle kompetansen til å beslutte lagring for bevæpnede tjenestepersoner som ikke befinner seg i nærheten av tjenestestedet.

**Forslagets § 7** om fremskutt lagring er med noen endringer inntatt i gjeldende våpeninstruks § 5 i forbindelse med endring 1. oktober 2013 som følge av Myhrerutvalgets delutredning. I rundskriv 2013/013 fra POD er det presisert at den obligatoriske lagringen gjelder bilpatroljer som inngår i den organiserte ordens- og trafikktjeneste. Dette er en hensiktsmessig presisering, som bør vurderes inntatt i forslaget til forskrift, § 7.

**Forslagets § 8 nr 2** fastsetter at bevæpnet personell normalt skal være uniformert, og skytevåpenet skal bæres synlig med mindre tjenestens art eller situasjonen tilsier noe annet. Formuleringen for så vidt gjelder unntaket er langt bedre enn gjeldende våpeninstruks, som kun viser til at "oppdragets karakter" i "særlige tilfeller" kan tillate sivil/skjult bevæpning. Dette vil ofte gjelde personell tilhørende orgkrim, men også IP 1 – 4 har fast eller unntaksvis behov for skjult bevæpning. Det er ingen tvil om at sivil/skjult bevæpning som følge av arbeidsmetodikk og behov skjer oftere enn før, og at etablerte prosedyrer og vurderinger er knyttet til dette.

Etter Oslo politidistrikts oppfatning er formuleringen i forslaget i og for seg tilstrekkelig, men eksemplene i utredningen omkring unntaksbestemmelsen synes noe mangelfulle. Det er ingen tvil om at det er svært viktig at når publikum ser bevæpnede personer, forstår de også at det er politiet de ser. Det er også viktig for andre politimannskaper å vite hvem som er politiets tjenestepersoner. Når forslaget til våpeninstruks viser til bevæpnet personell "normalt" skal være uniformert, understreker det at det er "unormalt" når sivilt politi er bevæpnet. Det er etter Oslo politidistrikts mening ikke helt dekkende. Muligens vil "hovedregel" og "unntaksvis" være bedre.

Det synes også hensiktsmessig at det indikeres at "uniformert" ikke nødvendigvis er full politiuniform, men kan også være plagg som viser at det er politipersonell på stedet. Plagg som kan brukes som hurtiguniformering benyttes av sivile tjenestepersoner, som er godkjent og i salg via PT.

For så vidt gjelder forslaget til forskriften del III om **bevæpning** har Oslo politidistrikt ingen merknader i tilknytning til arbeidsgruppens forslag til bestemmelser. Vi er enige i at primærkompetansen for bevæpning legges til operasjonsleder, såfremt formaliserte kompetanse- og formalkrav er oppfylt, jf utredningens kommentarer på dette punktet. For de ikke utredede forslagene som gjelder adgang til å fastsette generell og lokal bevæpning, vises det til høringsvarets del om dette over. Det synes likevel hensiktsmessig å påpeke at § 9 nr 1 bokstav b – som følger av Myhrerutvalgets forslag – springer ut av en situasjon som er avgrenset i tid, og hvor det er "nødvendig" med bevæpning. Situasjonen sommeren 2014 med forhøyet beredskap er et eksempel på en slik situasjon. Samme bestemmelse bokstav c) er uten nærmere forklaring eller begrunnelse lagt til av departementet, og viser til at det kan besluttes varig bevæpning av tjenestepersoner "i den daglige tjenesten" når det er "hensiktsmessig" – basert på de samme inngangskriterier som bokstav b. Hva som er "daglig tjeneste", og hva slags trusselvurdering man tenker skal gjelde for et ubestemt tidsrom fremover er ikke angitt noe sted, ei heller hva som vil være "tilgjengelig informasjon", jf også kommentarer om dette over. Disse kriteriene har mening for en avgrenset periode, ikke for begrunnelse for en varig ordning slik Oslo politidistrikt ser det. For øvrig er det vanskelig å se at ikke forslaget § 9 nr 1 bokstav b er tilstrekkelig hjemmel for å bevæpne relevante tjenestepersoner i de funksjoner som har bruk for våpen for en kortere *eller* lengre periode når dette er nødvendig.

I forslaget til § 12 er gitt generelle rammer for bruk av våpen. Oslo politidistrikt har ingen merknader til forslaget utover å tiltre at bestemmelsen formaliserer leders ansvar for bruk av skytevåpen, men Politidirektoratet har i sin oversendelse av departementets høringsbrev gitt uttrykk for at arbeidsgruppens innstilling synes å forutsette at vilkårene for å avfyre skudd må være oppfylt for å kunne true med skytevåpen, og spør om politidistriktenes vurdering om det er behov for en definisjon av hva som er "trussel om bruk".

Arbeidsgruppen har selv stilt spørsmålet om hva det innebærer å true med bruk av skytevåpen, og om vilkårene for dette er eller bør være de samme som for den bruken som består i å avfyre skudd (s. 130 og 132). Arbeidsgruppen anfører på s 132 at det ikke er praktisk mulig å gjøre dette:

Et spørsmål som krever en særskilt avklaring, er om "bruk av skytevåpen" i våpeninstruksens forstand består av to ulike type handlinger: Å true med skytevåpen og å avfyre skudd (varselskudd, vådeskudd eller rettet skudd). (...) Problemstillingen var særlig foranlediget av behovet for å skille "trussel med skytevåpen" fra "bruk av skytevåpen", siden gjeldende instruks § 24 krever at det skal gis særskilt innberetning for disse typer handlinger.

Arbeidsgruppen konkluderte i pkt. 2.7 med at det ikke var noen behov for en slik definisjon. Slik arbeidsgruppen ser det, er det heller ikke praktisk mulig å utforme en bestemmelse som tilstrekkelig presist angir når det er anledning til å true med skytevåpen. Når det vil være adgang til å true med skytevåpen, reguleres av at det for det første må være en situasjon hvor det er anledning til å bevæpne seg. Dernest må situasjonen ha konkretisert seg i form av en av de farer hvor bruk av skytevåpen kan anses som berettiget og

forholdsmessig, jf. her også drøftelsen foran i pkt. 5.3.3. Om det på veien fra bevæpning til avfyring av skudd er berettiget å true med bruk av skytevåpen, må avgjøres på bakgrunn av det generelle prinsippet om stigende maktanvendelse, og innsatsstyrkens taktiske vurderinger. Det er først og fremst trusler som kommer til uttrykk gjennom politiets atferd som representerer problemet. I hvilken grad politiet holder tjenestevåpenet i "høy ferdigsstilling", vil i stor grad bero på situasjonen, og kanskje først og fremst i hvilken utstrekning tjenestepersonene har oversikt over og kontroll med den eller de personene den væpnede aksjonen er rettet mot. Å utforme en bestemmelse som skiller mellom de tilfellene hvor våpenet holdes på denne måten av taktiske grunner, og når det skjer fordi tjenestepersonen ønsker å formidle en trussel, fremstår for arbeidsgruppen som en nær umulig oppgave.

Oslo politidistrikt er enige i disse synspunktene. I kommentarene til forslagets § 12 er det videre anført at

[Det] følger imidlertid av minstemiddelp prinsippet at så lenge det er tid og taktisk forsvarlig, skal man først bruke skytevåpenet til "å skremme" gjerningspersonen til overgivelse, for det benyttes til fysisk å immobilisere eller uskadeliggjøre vedkommende. I denne sammenheng er det imidlertid grunn til å minne om at det vil avhenge av en rekke forhold når politiet er kommet til "siste utvei" og det er absolutt nødvendig å gjøre bruk av skytevåpen. Grensen kan inntre forskjellig for varselskudd og rettet skudd. Plikten til å avfyre varselskudd er avhengig av tid. Det forekommer situasjoner hvor det foreligger en trussel om farlig voldsanvendelse, men hvor situasjonen kontrolleres av bevæpnet politi. Når alle andre midler (for eksempel forhandling, pålegg, evt. gass) forges er forsøkt eller vurdert som uaktuelle, vil man etter en tid stå tilbake med bruk av skytevåpen som alternativ. Her kan være slik at grunnlaget for rettet skudd først vil foreligge hvis og når gjerningspersonen går til angrep, eller politiet av andre grunner ikke lenger kan kontrollere situasjonen (for eksempel fordi gjerningspersonen beveger seg). Adgangen til å forsøke å skremme eller få gjerningspersonens oppmerksomhet med et varselskudd, kan derimot inntre tidligere.

I forslagets § 19 er det gitt regler om at pliktig rapportering fra tjenesteperson når er truet med skytevåpen, avfyrte skudd, eller brukt gassvåpen og sprengvåpen (jf forslagets § 18) ikke kan brukes i forbindelse med etterforskning eller straffeforfølgning. Reglene omkring rapporteringsplikt og vernet mot selvinkriminering er grundig drøftet i utredningen. Oslo politidistrikt er enig i behovet for regler som positivt unntar dokumentene en mulig betydning i en etterforskning mot en tjenesteperson. Vi finner det også hensiktsmessig å understreke at politidistriktene internt kan ha etablert regler for rapportering som er videre enn våpeninstruksens rammer. For eksempel kan politidistriktene i lokal instruks ha bestemt at når det besluttes egenbevæpning skal det leveres egen rapport til politimester/relevant fagenhet om begrunnelsen for dette mv. Formålet er å øke bevissthet og erfaringslæring. Også slike rapporter må være omfattet av et bevisforbud.

## 5 Avslutning

Endringer i våpeninstruksen av 1. august 1989 er svært påkrevet, og det er beklagelig at det har tatt over ett år fra arbeidsgruppens rapport ble ferdigstilt til den ble sendt ut på høring. Flere av endringene i våpeninstruksen, herunder de som trådte i kraft i oktober 2013, er for så vidt kommet godt, men beklagelig sent. Den sene tilblivelse og behandling av ny våpeninstruks har trolig bidratt til holdningen PF tidligere har inntatt til spørsmålet om generell bevæpning, jf våre bemerkninger innledningsvis om dette.

Fast bevæpning med skytevåpen har med varierende styrke vært anført som nødvendig i politiet i de siste 100 årene. Det er godt mulig at tidspunktet for å endre en meget etablert

ordning vi har hatt i nærmest uminnelige tider om et ubevæpnet politi i Norge er kommet, men det er det for så vidt umulig å ha god viten om. Fra departementets side finnes det ingen tanker om begrunnelse eller vitenbasert grunnlag for å innføre lokal generell bevæpning. Behov og konsekvenser er ikke engang forsøkt beskrevet. Trening og opplæringsbehov, konsekvenser for sikkerhet og trygghet for politi og borgere avvises eller neglisjeres osv. Politiet fortjener bedre, og det fortjener også publikum. Politiet er samfunnets maktorgan, med en selvsagt rett til å utøve dødelig makt om nødvendig, men utøver sin myndighet innenfor en samfunnskontrakt og borgernes tilslutning – policing by consent. Når politiet handler innenfor rammene, er vår maktutøvelse legitim og den enkelte tjenesteperson har et vern mot forfølgelse.

Å si at spørsmålene er mange og omfattende, og burde kreve både datainnsamling og grundige vurderinger er neppe å overdrive. Det er som nevnt mulig det er slik at norsk politi ikke lenger bør fremstå som et ubevæpnet politi, og at tjenestepersoner alltid skal være synlig bevæpnet, og at bevæpningen skal være enhånds skytevåpen og ikke andre ikke-dødelige våpen. Men - hvilke kriterier som skal være avgjørende for en slik antakelig irreversibel beslutning er ukjent, og hvilken kunnskap som ligger bak – behov, fordeler, ulemper konsekvenser osv er ikke omtalt med et ord. I diskusjonen som har vært ført omkring dette spørsmålet, har det utover gjengivelse av konkrete situasjoner ikke vært presentert noen forskningsbasert kunnskap om hva som er best for politiet – og heller ikke hva som er best for publikum. Det som har vært presentert av argumentasjon så langt har vært av anekdotisk karakter. Spørsmålet har så vidt vites ikke vært forelagt Stortinget, og det er ingenting i høringsbrevet som bærer bud om at dette ligger i den videre beslutningsprosessen. Det er uansett Oslo politidistrikts klare oppfatning at spørsmålet om generell bevæpning ikke tilligger politiet eller justisdepartementet alene å avgjøre.

Oslo politidistrikt håper derfor sterkt at forslaget til våpeninstruks i henhold til Myhreutvalget utredning kan ferdigbehandles så fort som mulig, og at det deretter iverksettes et arbeid for å vurdere generell bevæpning.

Med vennlig hilsen

Roger Andresen  
*visepolitimester*

Saksbehandler:  
Runa Bunæs/KSP  
Tlf:



# POLITIET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

*Deres referanse*

*Vår referanse*  
2015/00230-2 008

*Dato*  
19.01.2015

## **HASTESAK - Høring om endring av våpeninstruks for politiet**

Vi viser til Politidirektoratets e-post av 14. januar 2015 og til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13.01.15.

Østfold politidistrikt støtter forslaget til endringer i våpeninstruksen slik de fremgår av brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13.01.15.

Vi er enig i at endringene kan fastsettes som departementsvedtak så lenge forslaget er tidsavgrenset, konkretisert og bygger på at man skal gjøre lokale vurderinger knyttet til behovet.

Med hilsen

Jon Steven Hasseldal  
*politimester*

Østfold politidistrikt



**POLITIET**

## Høringssvar til ending av våpeninstruksen for politiet

<i>Fra</i>	Politimester Arne Jørgen Olafsen	<i>Dato</i>	21.1.2015
<i>Til</i>	Politidirektoratet	<i>Vår referanse</i>	
		<i>Saksbehandler</i>	Trond Arvid Olsen
		<i>Telefon</i>	
		<i>Telefaks</i>	

*Kopi til*

Det vises til Politidirektoratets e-post av 14. januar d.å. med vedlegg som omhandler forslag til endring av våpeninstruksen for politiet.

Høringsnotatet fra departementet med saksunderlag er forelagt alle relevante avdelinger i politidistriktet.

Politidistriktet kan ikke se at endringsforslagene forandrer gjeldende prinsipp om at politiet skal være ubevæpnet. Vi støtter derfor departementets syn på dette.

Politidistriktet har ingen ytterligere kommentarer eller innsigelser på de foreslåtte endringene i våpeninstruksen.





**POLITIET**

Politidirektoratet

Postboks 8051 Dep.  
0031 OSLO

*Deres referanse*

*Vår referanse*

*Dato*

2014/01909-5 056.6

14.01.2015

### **Endring av våpeninstruks for politiet – høring**

Jeg viser til Politidirektoratets ekspedisjon av 14. januar 2015.

Forslaget til endring i eksisterende våpeninstruks er begrunnet i et behov for å ha en klar hjemmel for å kunne beslutte en situasjonsbestemt generell bevæpning som varer over lengre tid. Formentlig vil denne endringen bare ha betydning inntil forslaget til *ny* våpeninstruks er behandlet. Det bemerkes dog at den siste tids utvikling og erfaringer vil kunne få betydning for hvordan innretningen på den nye instruks blir.

I vår høringsuttalelse av 22. oktober 2014 til utkastet til *ny* våpeninstruks har vi under overskriften – Politidirektoratets kompetanse – gitt uttrykk for følgende:

Som generell ordning har utvalget foreslått at bevæpningskompetansen ligger i det enkelte politidistrikt, også i situasjoner som involverer flere distrikter. Vi har ikke noe å bemerke til dette som en hovedregel.

Det kan imidlertid være behov for å klargjøre hvilken myndighet Politidirektoratet skal ha til å "styre" aktuelle situasjoner slik at det blir en rask og ensartet avklaring. Med utgangspunkt i dette hensyn og det synspunkt som er tilkjennegitt ovenfor forslår vi at § 5 (1) endres til:

(Politidirektoratet)

Kan i situasjoner hvor vilkårene etter § 9 nr. 1 bokstav c) foreligger, beslutte at alle tjenstepersoner eller nærmere bestemte tjenstegrupper i det enkelte politidistrikt eller særorgan skal være bevæpnet i den daglige tjenesten.

Som et typisk eksempel på en slik situasjon nevnes OP Sommer.

Vi fastholder det gjengitte synspunkt. Dette innebærer logisk sett at vi er enig i forslaget til endring i eksisterende instruks, idet vi forutsetter at spørsmålet om å delegerer fullmakten til Politidirektoratet vil bli vurdert på et senere tidspunkt.

Når det gjelder forslaget til utforming av bestemmelsen bør det eksplisitt (også) fremgå at en beslutning om generell bevæpning vil måtte være begrunnet i behovet for å øke politiets

Hedmark politidistrikt

responsevne. Vi foreslår derfor at det etter: ...anses nødvendig for å ivareta egen sikkerhet; tilføyes: og øke politiets responsevne.

Med hilsen

Tormod Bakke  
*politimester*



# POLITIET

VESTOPPLAND POLITIDISTRIKT

Politidirektoratet  
P.b. 8051 Dep.  
0031 OSLO

*Deres referanse*  
Kaare Songstad

*Vår referanse*  
2015/00071-2 056.6

*Dato*  
21.01.2015

## HASTER - HØRING - ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET.

Det vises til e-post av 14. januar 2015, med henvisning til Justis- og Beredskapsdepartementets brev av 13. januar 2015 med forslag til endringer i gjeldende våpeninstruks for politiet.

Saken har vært fremlagt for ledere og operativt personell i vårt politidistrikt.

Vi støtter den foreslåtte justering som bør gjøres i gjeldende våpeninstruks. Det vises til de hjemmelsutfordringer som er avdekket i forbindelse med den nåværende bevæpning av politiet, og som er utredet av professor Tor-Geir Myhrer.

Til det konkrete forslaget har vi følgende kommentarer:

I forslagens siste setning heter det at ”*politiets beslutning om bevæpning skal gis ut i fra lokale risiko- og sårbarhetsanalyser vurdert opp mot politiets oppgaveløsning*”. Selv om bevæpningen er tenkt å ivareta egensikkerheten og innsatsevne, kan det gis åpning for lokal bevæpning pga lokale forhold. Trusler mot enkelte lokale områder trenger ikke angå alle politidistriktene i Norge. At det er Politidirektoratet som gir denne bevæpningen er viktig for å unngå ulike tolkninger ute i politidistriktene. Det er viktig at endringen i våpeninstruksen ikke medfører unødvendig lokale vurderinger i en situasjon hvor trusselbildet er nasjonalt. Utviklingen av ett politi i Norge er viktig. Denne siste setningen i den foreslåtte teksten fremstår således som unødvendig kompliserende.

I den foreslåtte teksten begrenses beslutning om bevæpning til etthånds skytevåpen (pistol). Det stilles spørsmålstegn til om det er hensiktsmessig med denne begrensningen. Våpeninstruksen må være slik at den gjør det mulig å foreta den bevæpning som anses nødvendig ut i fra den aktuelle trusselssituasjon. Det vises for øvrig til våpeninstruksens § 10 siste ledd, som bestemmer at den som gir bevæpningsordre avgjør hvilke skytevåpen som skal benyttes. Dette burde være en tilstrekkelig bestemmelse som gir den nødvendige fleksibilitet.

Vestoppland politidistrikt

*Politimesteren, besøk: Ibsensgate 1*  
Post: Postboks 54, 2801 Gjøvik  
Tlf: 61 15 13 00 Faks: 61 15 15 16  
E-post: post.vestoppland@politiet.no

Org. nr.: 974762005  
Bankgiro: 7694.05.05247

Endringsforslaget er begrenset til politiets behov for å ivareta egen sikkerhet. Forslaget bør også omfatte andres behov for sikkerhet – samfunnssikkerheten – for å sikre at bestemmelsen får den nødvendige fleksibilitet for fremtidige beskyttelsesbehov i samfunnet.

Så lenge det er et overordnet mål for Norge å ha et ubevæpnet politi, er det trusselvurderingen og beslutningsprosessen som er det sentrale for å sikre politiets og samfunnets behov når det anses nødvendig å fravike normaltilstanden med ubevæpnet politi.

Tillegget i våpeninstruksens § 6 er også nødvendig. I en tilstand med generell bevæpning, vil det være arbeidssituasjoner hvor bruk av verneutstyr kan fremstå som uønsket og lite hensiktsmessig.

Med hilsen

J. Martin Welhaven  
*Politimester*

## Erling Fosse

---

**Fra:** Kjell Magne Tvenge  
**Sendt:** 22. januar 2015 15:39  
**Til:** Postmottak POD  
**Emne:** VS: Høring : endring av politiets våpeninstruks - svar fra NBPD

**Kategorier:** Gul kategori

Hei, sendte denne først til "POD Beredskap" men antar at dette er riktig adresse da det ikke er angitt saksbehandler.

Håper svaret kommer frem

KM Tvenge

---

**Fra:** Kjell Magne Tvenge  
**Sendt:** 22. januar 2015 13:43  
**Til:** Pod Beredskap  
**Emne:** Høring : endring av politiets våpeninstruks - svar fra NBPD

Nordre Buskerud politidistrikts ledelse har behandlet forslaget til endring i våpeninstruksen, samt Myhrer`s utredning.

Politidistriktet ser at det er behov for en klar hjemmel som dekker situasjoner - trusselnivå som vi har nå. Det er viktig at det ikke kan stilles spørsmål rundt bevæpningen jfr dagens ordning med ubevæpnet politi som hovedregel.

Endringer mht bruk av verneutstyr (§6)er hensiktsmessige ut fra vår erfaring.

mvh

Kjell Magne Tvenge  
Stabssjef  
Nordre Buskerud politidistrikt



# POLITIET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 Oslo

Ikke off., jf. offentleglova § 13 første ledd og  
politiloven § 24 annet ledd

*Deres referanse*

*Vår referanse*  
201401156

*Dato*  
23. januar 2015

## FORSLAG OM ENDRING I VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Det vises til departementets høringsbrev 13. januar d.å., og e-post fra direktoratet 14. januar s.å.

Asker og Bærum politidistrikt er enig i at det ikke er tilstrekkelig hjemmel for slik midlertidig bevæpning norsk politi benytter i dag, og at det derfor er nødvendig med en endring i gjeldende instruks.

Den foreslåtte endring i våpeninstruksen § 10 fjerde ledd bærer likevel preg av noe hastverk, og vi har følgende merknader til utkastet:

Beslutning om bevæpning bør ikke bare gjelde enhåndsskytevåpen. Det kan godt tenkes at trusselsituasjonen er av slik art at det bør gis bevæpning også med tohåndsvåpen. Erfaringene fra OP - sommer tilsier også det. Dersom bestemmelsen kun regulerer enhåndsskytevåpen er det heller ikke samsvar med bestemmelsens siste ledd hvor det fremgår at den som gir bevæpningsordre avgjør hvilke skytevåpen som skal utleveres. Etter vårt syn bør bestemmelsen gi uttrykk for at departementet kan gi samtykke til at polititjenestemenn skal bære *våpen* i den daglige tjeneste. Deretter kan direktoratet, etter en politifaglig vurdering, og i tråd med bestemmelsens siste ledd, beslutte hvilke våpen som omfattes. Under enhver omstendighet virker det ikke naturlig at departementet skal ta stilling til våpentype. Og på detaljnivå; Hvis det først skal henvises til departementet i bestemmelsen, bør det hete Justis- og beredskapsdepartementet, og ved gjentakelse, departementet.

Vilkåret om egensikkerhet bør ikke stå alene, men knyttes opp mot *innsatsevne* som er en del av begrunnelsen for den midlertidige bevæpning (høringsbrevet nr. 2 tredje avsnitt). Hvis ikke får vi en bestemmelse som *kun* regulerer politiets egensikkerhet, og det antas vel ikke å være meningen.

Asker og Bærum politidistrikt

I siste punktum bør det ikke vises til *politiets* beslutning når bestemmelsen regulerer *direktoratets* adgang til å gi bevæpningsordre. Dernest blir det litt underlig at beslutningen skal knyttes opp til *lokale* risiko- og sårbarhetsanalyser hvis beslutningen om bevæpning skal gjelde nasjonalt. Og sårbarhetsanalysen (trusselvurderingen) kan like gjerne være nasjonal, slik tilfellet er i dag.

Det er åpenbart at det må foreligge et grunnlag for å få samtykke til bevæpning, men et slikt grunnlag kan være så mangt. Det er etter vårt syn ikke nødvendig å spesifisere at det må foreligge en risiko- og sårbarhetsanalyse, det er nok å vise til tilgjengelig informasjon som fremgår i første punktum.

Bestemmelsen kan etter dette ha slik ordlyd:

*Politidirektoratet kan etter samtykke fra Justis- og beredskapsdepartementet beslutte at polititjenestemenn skal bære våpen i daglig tjeneste for en periode på inntil tre måneder, når det ut fra tilgjengelig informasjon anses nødvendig for å ivareta innsatsevne og egen sikkerhet. Departementet kan gi samtykke til å forlenge bevæpningsadgangen med inntil åtte uker av gangen på de vilkår som er fastsatt i første punktum.*

Med hilsen

  
Terje Nybøe  
*politimester*



**POLITIET**  
VESTFOLD POLITIDISTRIKT

POLITIDIREKTORATET	
29 JAN 2015	
Arkt. 08-18	056.6
Saksnr. 15/230	21

**Politidirektoratet**  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO

**MOTTATT**  
29 JAN. 2015

VESTFOLD POLICE DISTRICT

Deres referanse:  
Kaare Songstad

Vår referanse:  
200900598-16 310

Sted, Dato  
Tønsberg, 21.01.2015

## HØRINGSUTTALELSE - ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Viser til henvendelse av 14.01.15 om endring av våpeninstruksen for politiet.

Vestfold politidistrikt støtter de foreslåtte endringene i våpeninstruksens §§ 6 og 10 med bakgrunn i vurdering fra professor Tor-Geir Myhrer.

Med hilsen

  
**Steinar Kaasa**  
Fung politimester

Saksbehandler:  
Kenneth Berg  
Politiinspektør

Post:  
Besøk:

Tlf:  
Faks:  
E-post:

Org. nr.:  
giro:  
www.politi.no





# POLITIET

Politidirektoratet

Deres referanse

Vår referanse

Dato

201500180 -7

23.01.15

## HØRINGSSVAR – ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET.

Viser til brev sendt fra Det Kongelige Justis – og Beredskapsdepartement datert 13.januar 2015 vedrørende høring – framlegg til endring av våpeninstruks for politiet.

Det vises videre til utredning av professor Tor-Geir Myhrer – Bevæpning av politiet «under særlige forhold» hjemmelsbehov og hjemmelsgrunnlag datert 6. desember 2014.

Vi er enige med Myhrer som i sin utredning datert 6.desember 2014 konkluderer slik i pkt. 3.6

*Ved en samlet vurdering av de rettskildefaktorer som det er nærmere redegjort for foran i pkt.3, er det vanskelig å komme til annen konklusjon enn at de beste grunner taler for å legge til grunn at Politiets våpeninstruks av 1.august 1989 § 10,1. ledd bokstav d – særlig alternativ «under særlige forhold» - ikke hjemler en slik generell og langvarig bevæpning av alt operativt personell.*

Det er etter dette ingen tvil om at våpeninstruksen trenger en ny bestemmelse hvor det åpnes for/gis adgang - hjemmel - til å bevæpne politiet over en periode som strekker seg lenger i tid en for enkelte oppdrag/hendelser.

Erfaringer etter operasjonen sommeren 2014 sammenholdt med trusselvurdering og bevæpning av politiet senhøstes 2014, tilsier dette at en slik hjemmel må innføres i nåværende (på kort sikt) og i den nye våpeninstruksen for politiet.

Forslaget til ny bestemmelse som det nå tas sikte på å innføre i instruksens § 10, fjerde ledd er vesentlig mer tidsavgrenset og konkret. Den åpner likevel for at norsk politi kan være bevæpnet «generelt» og over tid.

Det fremgår av teksten i utkastet til ny § 10, 4.ledd, at vilkåret for bevæpning skal være at det "ut fra tilgjengelig informasjon anses som nødvendig for å ivareta egen sikkerhet".

Vi er ikke enige i denne begrensningen. Ordet "egen" bør erstattes med "samfunnets".

Rogaland politidistrikt

Regelen blir dermed at bevæpning kan skje når det ut fra tilgjengelig informasjon anses nødvendig for å beskytte samfunnet. "Egen sikkerhet" for politiet vil naturligvis omfattes av dette, uten å være begrenset til dette.

Det er her snakk om en midlertidig ordning ut året 2015. En permanent innføring i den nye våpeninstruksen må underlegges *en langt mer prinsipiell debatt* enn hva denne høringen legger opp til. Dette kan ikke understrekes nok.

I den nye bestemmelsen legges det til grunn at en lokal risiko- og sårbarhetsanalyse<sup>1</sup> (ROS-analyse) skal legges til grunn for beslutningen om bevæpning skal gis. Dersom tanken er at det enkelte politidistrikt skal gjennomføre en ROS-analyse før en eventuell bevæpning gis, mister hjemmelen etter vår mening noe av sin hensikt, nemlig å bevæpne politiet på grunnlag av en *generell* trussel mot hele riket, for ikke å si hele vårt samfunn.

Dersom en legger til grunn at en slik ROS-analyse skal utarbeides er dette svært kompetanse- og ressurskrevende. Vi mener derfor at når anmodning sendes fra Politidirektoratet til departementet om slikt samtykke til bevæpning må en *nasjonal* ROS-analyse ligge i bunn som en del av grunnlaget for bevæpningsanmodningen. Det er lite hensiktsmessig at hvert enkelt politidistrikt skal gjennomføre ROS-analyse. Hensynet til «ett politi» har avgjørende betydning. En lokal ROS-analyse i hvert politidistrikt gir forskjellige løsninger. Og hvilke faktorer skulle være avgjørende for at terrorfaren er mindre i ett distrikt enn i et annet? Hvilke signaler ville det sende til en eventuell trusselutøver?

Når dette er sagt, så kan det tenkes konkrete lokale situasjoner – *tilgjengelig informasjon* - som kan gi grunnlag for bevæpning over noe tid i et bestemt distrikt eller nærmere avgrenset område. Dette trenger ikke være knyttet til terror. For å ivareta behovet for å kunne gi en geografisk begrenset ordre, kan det tas inn en regel om at politidirektøren kan begrense ordren til ett eller flere bestemte politidistrikt eller geografiske områder<sup>2</sup>.

Vi er helt enige med Myrer i hans konklusjon i utredningens pkt. 5 andre kulepunkt, «Bestemmelser som tar sikte på å gi grunnlag for en mer generell bevæpning av norsk politi bør av hensyn til de polisieære grunnprinsipper som politilovens § 6 er et rettslig uttrykk for, forelegges Stortinget som lovsak og forankres i politiloven».

Med hilsen



Hans Vik



Gøril Våland  
visepolitimester

<sup>1</sup> Jf utkastet § 10, 4.ledd, siste punktum.

<sup>2</sup> Etter mal fra regelendringen i 1973 knyttet til spesielle bilpatruljer/hundepatruljer

*Saksbehandler:*  
pob Nikolai Austerheim



**POLITIET**

Politidirektoratet

*Dyktkar referanse*

*Vår referanse*

*Dato*

2014/02059-12 343

23.01.2015

## ENDRING AV VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Eg viser til direktoratet sin e-post datert 14. januar 2015.

Professor Myhrers juridiske vurdering må leggjast til grunn.

Situasjonen er slik at den sentrale politileiinga har vurdert det slik at det for tida er naudsynt med væpning av uniformert IP 1- 4 personell. Samstundes er det uklårt kor lenga denne væpninga kan halde fram slik våpeninstruksen i dag er utforma.

Sunnmøre politidistrikt støttar framlegget om klårlegging av heimelsgrunnlaget for vidare væpning.

Sunnmøre politidistrikt støttar vidare framlegget om tidsavgrensa forlengingar. Så lenge denne væpninga er unntak frå hovudregelen er det viktig at behovet for væpning vert undergitt prøving med jamne mellomrom.

Endeleg støttar ein forslaget om endringar i våpeninstruksen § 6.

Med helsing

Ingar Bøen

Sunnmøre politidistrikt

*Politimesteren*

Post: Postboks 1353 Sentrum, 6001 ÅLESUND

Tlf: 70 11 87 00 Faks: 70 11 87 02

E-post: [post.sunnmore@politiet.no](mailto:post.sunnmore@politiet.no)

Org. nr.: 974 764 113



# POLITIET

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep.  
0031 OSLO  
Norge

*Deres referanse*

*Vår referanse*  
2015/00075-2 310

*Dato*  
22.01.2015

## Høring - endring av våpeninstruks for politiet


Viser til mottatte dokumenter med høringsfrist 23.1.15.

Jeg har gjennomgått de forslag til endringer som er beskrevet hva angår Våpeninstruksen. I den sammenheng har jeg rådført meg med stabssjef og de som administrerer og legger til rette for den operative tjenesten i distriktet.

Utredningen fra Tor-Geir Myhrer er et godt grunnlag for å foreslå justeringer i Våpeninstruksen for politiet. I den grad man nå foreslår justeringer av § 10 fjerde ledd og § 6, så synes den adekvat i forhold til å ha hjemmelsgrunnlag til å væpne politiet midlertidig så lenge en konkret trussel foreligger. Det er også fornuftig i den sammenheng å ha en mulighet til å forlenge denne bevæpningen utover tre måneder ved å foreslå adgang til utvidelse med åtte ukers videreføring ad gangen så lenge trusselsituasjonen er uendret.

Jeg støtter også forslaget om at dette skal gjelde enhåndsvåpen. Ved å åpne for særlige bestemmelser for bruk av verneutstyr i § 6, så vil man i større grad kunne konkretisere bruken av verneutstyr.

Med hilsen

  
Geir Ove Meir  
Politimester

Saksbehandler:

Tlf:

## Salten politidistrikt

Politimesteren, besøk: Kongens gate 81  
Post: Postboks 1023, 8001 Bodo  
Tlf: 75 54 58 00 Faks: 75 54 60 53  
E-post: post.salten@politiet.no

Org. nr.: 983 999 999  
Postgiro: 7694.05.11603





**POLITIET**

**MOTTATT**

**27 JAN. 2015**

<b>POLITIDIREKTORATET</b>	
27 JAN 2015	
Arkiv 08-18	Arkivkode 0566
Saksnr 15/230	Ekst nr 16

Politidirektoratet  
Postboks 8051 Dep  
0031 OSLO  
Norge

*Deres referanse*

*Vår referanse*

*Dato*

2015/00102-2 008

23.01.2015

### **HASTESAK - Høring endring av våpeninstruks for politiet.**

Det vises til epost av 14. januar 2015 fra Politidirektoratet, og høringsbrev av 13. januar 2015 med vedlegg fra Justis og beredskapsdepartementet.

En vil først bemerke at den juridiske betenkningen fra professor Myhrer er god, og gir et godt grunnlag for videre drøftelse av politiets våpeninstruks. Det sentrale punkt i denne sammenheng er når en situasjon blir så generell at den kommer i strid med de polisiære grunnprinsipper i politilovens § 6. Lovens forutsetning er at politiet er ubevæpnet, med mindre konkrete omstendigheter tilsier at det er behov for å medbringe skytevåpen ut over den generelle adgangen til forhåndslagring.

Ut over den generelle beskrivelsen av denne problemstillingen er det i høringsbrevet ingen drøftelse av hvilke grenser man mener gjelder. Det er heller ikke begrunnet hvorfor tre måneder er en tilstrekkelig begrenset periode til å kunne besluttes av departementet. En legger til grunn at man ser for seg en beslutning før utløpet av den nå gjeldende beslutning som løper til 15. februar. Politiet har da vært bevæpnet siden midten av november. En forlengelse i tre måneder vil medføre at en har vært bevæpnet i seks måneder uten at spørsmålet er vurdert av Stortinget, men at Stortinget kun orienteres på høvelig måte om bevæpning varer over lang tid. Det er i denne sammenheng også en utfordring at det i høringsbrevet ikke er noen drøftelse av om det er adgang til å forlenge beslutningen etter utløpet av tremånedersperioden.

En kan heller ikke se at en i høringsbrevet drøfter hvem som skal treffe beslutning om bevæpning etter denne bestemmelsen. På grunn av den korte høringsfristen er dette ikke ytterligere vurdert her, men nevnes som en problemstilling.

Troms politidistrikt er derfor usikker på om en slik regelendring er innenfor rammene av dagens politilov. Dette er en ren formell betenkelighet, som ikke er knyttet til selve beslutningen.

Troms politidistrikt

Dersom forskriftsendringen vedtas mener Troms politidistrikt en bevæpningsbeslutning må bygge både på hensynet til egensikkerhet og til tjenesteutøvelsen. En foreslår derfor samme formulering som professor Myhrer.

Med hilsen



Ole Bredrup Sæverud